

KNIHOVNA
ČESKOSLOVENSKÉHO AKADEMICKÉHO SPOLKU
»PRÁVNÍK« V BRNĚ.

SWAZEK 9.

SWAZEK 9.

PRACOVNÍ SOUDY

NAPSAL

Dr. FR. VÁŽNÝ,

II. PRESIDENT NEJVYŠŠÍHO SOUDU,
ŘADNÝ PROFESOR CIVILNÍHO ŘÍZENÍ MASARYKOVY UNIVERSITY.

AKADEMICKÝ SPOLK
»PRÁVNÍK« V BRNĚ

V BRNĚ 1934.

NÁKLADEM ČESKOSLOVENSKÉHO AKADEMICKÉHO SPOLKU
»PRÁVNÍK« V BRNĚ.

ÚVOD.

V soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního byla v právu Československé republiky značná roztržičnost. Kotvila nejen v dvojakosti právního řádu státu, nýbrž i v tom, že i v téže právní oblasti byly přerůzné předpisy o tomto soudnictví. Zákon o soudní příslušnosti (§ 49 j. n.) přikázal sice spory ze služebních a námezdních poměrů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci zásadně do výlučné příslušnosti okresních soudů, ale jen potud, pokud pro jednotlivé obory není jinak ustanoveno v předpisech, jež při zavedení zákonů procesní reformy z let 1895 a 1896 byly v platnosti zachovány nebo později byly vydány. Těchto předpisů byla celá řada. Podle nich rozhodování ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního náleželo v četných případech jednak soudům mimořádným, jednak i úřadům správním a posléze rozličným soudům rozhodčím a komisím.

Mimořádnými soudy pro tyto právní rozepře byly soudy živnostenské (zákon ze dne 27. listopadu 1896, čís. 218 ř. z.). Jim byly v podstatě přikázány spory mezi zaměstnavateli a zaměstnanci v podnicích podléhajících živnostenskému řádu a mezi zaměstnanci téhož podniku navzájem. Do značné míry byla rozšířena příslušnost živnostenských soudů zákonem o obchodních pomocnících (§ 41 zákona ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z.). V právní oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi živnostenských soudů nebylo.

Snaze, upravití pro celé státní území jednotně soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního a odkliditi roztržičnost posavadních předpisů děkuje za svůj vznik zákon ze dne 4. července 1931, č. 131 Sb. z. a n. o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech). K zákonu vydána pak celá řada prováděcích předpisů.

Vzorem pracovním soudům byly soudy živnostenské. Četné předpisy zákona o živnostenských soudech byly do zákona o pracovních soudech buďsi beze změny, buďsi se změnami převzaty, dílem však nahrazeny předpisy novými. Zůstane tudíž i na dále zákon o živnostenských soudech v četných směrech závažnou pomůckou pro výklad zákona o pracovních soudech.

Knižní vydání zákona: Pracovní soudy. Dr. Jan Říha. Praha 1932.

ODDÍL PRVÝ.

ÚSTROJÍ PRACOVNÍCH SOUDŮ.

§ 1. Povšechné zásady.

Pracovními soudy jsou dílem samostatné pracovní soudy, dílem oddělení některých okresních soudů pro spory pracovní.

Samostatné pracovní soudy zřizuje vláda nařízením v místech, kde toho vyžadují hospodářské a sociální poměry. V městech, kde má sídlo několik okresních soudů, může být zřízen jediný pracovní soud pro obvod všech těchto okresních soudů nebo některých z nich (§ 4 (1) zákona). Podle tohoto zákonného zmocnění byly jednak:

a) na samostatné pracovní soudy přeměněny veškeré posavadní živnostenské soudy. Pravomoc jednoho každého z nich se vztahuje na obvod okresního soudu, v jehož sídle jest zřízen. Výjimkou se vztahuje pravomoc pracovního soudu v Praze na celé obvody všech okresních soudů zřízených ve hlavním městě Praze, pravomoc pracovního soudu v Brně na obvody okresních soudů pro Brno-město a pro Brno-okolí (§ 1 vládního nařízení č. 180/1931).

Tyto pracovní soudy zahájily svou činnost dnem 1. ledna 1932 (§ 4 vl. nař. č. 180/1931).

b) jednak byly zřízeny nové samostatné pracovní soudy. Pravomoc jejich vztahuje se na obvody okresních soudů, v jejichž sídlech jsou zřízeny (§ 2 (2) vl. nař. č. 180/1931).

Tyto pracovní soudy zahájily činnost dnem 1. září 1932 (§ 4 (2) vl. nař. č. 180/1931 a vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 44/1932).

Oddělení okresních soudů pro spory pracovní. Není-li podmínek pro zřízení samostatného pracovního soudu (poně-

vadž by nebyl plně zaměstnán), může vláda nařízením zříditi u jednotlivých okresních soudů, u nichž jsou pro to hospodářské a sociální podmínky, zvláštní oddělení pro spory příkázané jinak soudům pracovním (oddělení pro spory pracovní) (§ 4 (2) zákona). Tato zvláštní oddělení pro spory pracovní byla dílem již u určitých okresních soudů zřízena (§ 3 vl. nař. č. 180/1931) s účinností od 1. září 1932 (§ 4 (2) vl. nař. č. 180/1931 a vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 44/1932), dílem mohou i v budoucnosti nařízením býti zřízena (§ 4 (2) zákona).

O zvláštních odděleních okresních soudů pro spory pracovní platí ustanovení daná v zákoně o pracovních soudech pro samostatné pracovní soudy. Co jest ustanoveno o předsedovi pracovního soudu platí též o soudci, který vede toto zvláštní oddělení; pouze podléhá dohledu přednosta okresního soudu, není-li jím sám (§ 4 (2) zákona).

Rozdíl oddělení pro spory pracovní od samostatných pracovních soudů zračí se jen v tom, že tyto soudy jsou i administrativně samostatné, kdežto oddělení pro spory pracovní jsou a zůstávají administrativně částkami okresního soudu, u něhož jsou zřízeny. Jinak jsou však i oddělení pro spory pracovní zřízena týmž způsobem (kolegiálně) a rozhodují podobně, jako jinde samostatné soudy pracovní.

Ve věcech výkonu soudní pravomoci a v poměru k ostatním soudním oddělením okresního soudu, u něhož jest zřízeno, jest oddělení pro pracovní spory samostatným soudem. Byla-li tudíž žaloba řízena na oddělení pro spory pracovní, ač patří před obyčejné soudní oddělení téhož okresního soudu, nejde jen o mylné označení oddělení okresního soudu a není přípustno, by byla žaloba krátkou cestou odstoupena podle toho, kam v pravdě patří, na oddělení pro spory pracovní nebo naopak (§ 23, odstavec druhý jednacího řádu), nýbrž jde o nepřislušnost soudu, na který byla žaloba řízena, a jest postupovati tak, jak jest pro tento případ předepsáno ustanoveními o řízení před okresními soudy ve věcech sporných, jež, pokud není v zákoně o pracovních soudech ustanovení zvláštních, platí i o řízení před soudy pracovními (§ 19 zákona).

Kde v dalším bude řeč o pracovních soudech platí totéž i o odděleních pro spory pracovní.

Opravné stolice. Odvolacími (rekursními) soudy v řízení před pracovními soudy jsou krajské soudy, v jejichž obvodech jsou zřízeny, v Praze krajský soud civilní (§§ 30 a 36 (2) zákona a § 5 vl. nař. č. 180/1931). Dovolacím soudem jest nejvyšší soud (§ 35 (1) zákona).

Jednotlivé odvolací (rekursní) soudy započaly svou činnost současně se zahájením činnosti jednotlivých pracovních soudů (oddělení pro pracovní spory), které jsou zřízeny v jejich obvodech (§ 5 (2) vl. nař. č. 180/1931).

§ 2. Vnitřní zařízení pracovního soudu.

I. Pracovní soudy jsou organizovány kolegiálně a smíšeně. — Jsou organizovány smíšeně podobně jako civilní senáty kausální (obchodní a horní), jsouce složeny ze živlu odbornického a ze živlu laického. Živlem odbornickým jest předseda, pokud se týče jeho náměstek, kteří jsou soudci z povolání, živlem laickým jsou přísedící. To platí nejen o samostatných pracovních soudech, nýbrž i o odděleních pro pracovní spory. Rozdíl jest jen v tom, že, co ustanoveno o předsedovi pracovního soudu, platí při odděleních pro pracovní spory o soudci, který vede toto zvláštní oddělení (§ 4 (2) zákona). Odchytkou od organizace řádných soudů jest jednak, že i oddělení pro pracovní spory, ač jest oddělením okresního soudu, jest organizováno kolegiálně, jednak, že v kolegiu pracovních soudů (oddělení pro pracovní spory) má převahu živlu laický proti živlu odbornickému, an v něm zasedá jediný soudce z povolání (předseda) a členy jsou dva přísedící. Další úchytkou je v tom, že i odvolací soudy ve sporech pracovních jsou smíšené, jsouce složeny ze tří soudců z povolání a ze dvou přísedících (§ 32 zákona) a to i tehda, byl-li spor v první stolici projednán oddělením okresního soudu pro spory pracovní.

II. Výjimkou ze zásady o kolegiální a smíšené organizaci pracovních soudů:

a) spor v první stolici bude projednán a rozhodnut soudcem z povolání,

b) o odvolání bude rozhodnuto ve tříčlenném senátu složeném ze soudců z povolání.

K písm. a). Spor bude v prvé stolici projednán a rozhodnut předsedou pracovního soudu nebo jeho náměstkem, vzdají-li se obě strany toho, by se přelíčení konalo za účasti přísedících. Toto prohlášení stran, má-li dojíti povšimnutí, musí se státi při prvému roku, může se však státi i po prvému roku, ale ještě před započítím přelíčení. Stalo-li se prohlášení při prvému roku, provede předseda (jeho náměstek), před nímž se koná první rok, při témže roku i přelíčení o věci hlavní a vydá rozsudek (§ 25 (3) zákona).

Poznamenati jest, že zákon, mluvě tu o prvému roku, mluví v závorce o „roku k zahájení sporu“. Tím poukázáno k slovenskému soudnímu řádu, jenž nezná výraz „první rok“, ovšem ale rok k zahájení sporu.

K písm. b). Ve sporech, ve kterých hodnota předmětu není vyšší než 300 Kč, lze se z rozsudku odvolati, jestliže pracovní soud v rozsudku prohlásil odvolání za přípustné, protože rozhodnutí má zásadní význam, nebo je-li řízení zmatečné z určitých v zákoně výčetmo uvedených důvodů (§ 28 zákona). Tímto ustanovením byla pro bagatelní rózepře, projednávané před pracovním soudem, rozšířena přípustnost odvolání. Odvolání jest za všech okolností přípustné z týchž důvodů zmatečnosti, pro něž jest ve sporech bagatelních podle civilního řádu soudního přípustné se odvolati (§ 501 c. ř. s.). Kromě toho, a v tom jest právě důležitá úchylnka od civilního řádu soudního, lze se vůbec, tudíž i z věcných důvodů, odvolati z bagatelního rozsudku pracovního soudu, prohlásil-li pracovní soud v rozsudku odvolání za přípustné, protože rozhodnutí má zásadní význam. Tato úchylnka odůvodněna tím, že spory zásadního významu mohou se vyskytnouti i při nepatrné hodnotě sporu a nebylo by proto žádoucí, aby již proto bylo odvolání z rozsudku vyloučeno.

O odvoláních z bagatelních rozsudků pracovních soudů rozhoduje odvolací soud v zasedání neveřejném ve tříčlenném senátu složeném ze soudců z povolání na základě spisů s konečnou platností usnesením (§ 31 zákona). Toto ustanovení lze plně schvalovati, byl-li rozsudek pracovního soudu napaden jen z důvodů zmatečnosti. Pro tento případ nebylo závady, by se zákon o pracovních soudcích nepřiklonil po formální stránce k předpisům civilního řádu soudního o tom, jak postupovati, byl-li rozsudek v odvolání napaden jen z důvodů zmatečnosti, a by

neupustil při složení odvolacího senátu od přivzetí přísedících, ano při důvodech zmatečnosti jde jen o formální právo, nikoliv o věcné rozhodování sporů pracovních. Na pováženou jest však ustanovení zákona (§ 31 zákona), bylo-li odvolání podáno, an je pracovní soud pro zásadní význam rozhodnutí prohlásil v rozsudku za přípustné, jen anebo též z věcných (meritorních) důvodů. Právě ve sporech zásadního významu neměl se zákon v odvolacím řízení obejít bez účasti stran a zejména bez účasti přísedících. Tím více jest na pováženou, zvolil-li zákon pro rozhodnutí odvolacího soudu formu usnesení i pro případy, v nichž odvolací soud z věcných důvodů rozsudek pracovního soudu potvrzuje nebo změňuje. Příčí se to především obecné procesní zásadě, podle níž z věcných důvodů může rozsudek v opravném řízení býti potvrzen anebo změněn zase jen rozsudkem opravné stolice. Forma rozhodnutí má zejména rozhodující význam pro druh a přípustnost opravných prostředků. Rozsudku odvolacího soudu lze odporovati dovoláním. Přípustné jest dovolání i proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu, ač hodnota předmětu sporu nepřesahuje 2000 Kč, prohlásil-li odvolací soud v rozsudku dovolání za přípustné, protože jde o rozhodnutí zásadního významu (§ 34 (1) zákona). Poněvadž zákon nezmocnil odvolací soud k tomu, by směl prohlásiti z téhož důvodu za přípustný rekurs proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo vyřízeno odvolání z bagatelního rozsudku pracovního soudu, nelze proti tomuto usnesení, ač jde o spor zásadního významu, podati opravný prostředek na nejvyšší soud.

III. V podrobnostech platí o vnitřním ústrojí pracovních soudů toto:

Pracovní soud skládá se z předsedy, podle potřeby z jednoho nebo několika předsedových náměstků a z potřebného počtu přísedících a jejich náhradníků. Ustanovení zákona o přísedících pracovních soudů platí i o náhradnících přísedících.

Kancelářské práce u pracovního soudu obstarávají zaměstnanci kanceláře řádného soudu, kteří k tomu byli ustanoveni presidentem krajského soudu, v jehož obvodu je pracovní soud. President krajského soudu přikáže pracovnímu soudu i potřebný počet zřízenců (podúředníků) ustanovených u řádných soudů v sídle pracovního soudu (§ 5 jednacního řádu pro

pracovní soudy, vydaného vládním nařízením číslo 216/1931 Sb. z. a n. a § 5 (3) zákona).

A. Předseda a jeho náměstci. Předsedu a jeho náměstky ustanoví ministr spravedlnosti ze soudců z povolání, kteří jsou činní v sídle pracovního soudu, přihlížeje k jejich znalostem pracovního práva i sociálních poměrů (§ 5 (2) zákona).

Předseda pracovního soudu a jeho náměstkové vykonávají úřad pod soudeckou přísahou (§ 9 (1) zákona). Není sice v zákoně výslovně řečeno, ale rozumí se zajisté samo sebou, že i v této činnosti mají též práva, tytéž povinnosti a touž zodpovědnost jako při výkonu řádné soudní pravomoci.

Předseda pracovního soudu řídí a rozvrhuje úřední práce podle předpisů platných pro řádné soudy (§ 10 (1) zákona).

Zevrubnější předpisy o úřadování pracovních soudů jsou v jednacím řádu pro pracovní soudy (vládní nařízení č. 216/1931 Sb. z. a n.) a ve výnosech ministerstva spravedlnosti. Pověšně, pokud není v jednacím řádu pro pracovní soudy ustanoveno jinak nebo pokud tomu nevádí odchylné zařízení pracovních soudů, platí o úřadování pracovních soudů předpisy jednacího řádu pro řádné soudy první a druhé stolice i se všemi pozdějšími doplňky a změnami (§ 1 jedn. řádu).

Předseda pracovního soudu sestavuje rozvrh práce. Tento rozvrh práce sestavuje, jako u řádných soudů, koncem roku pro celý příští rok. Při tom postupuje obdobně podle ustanovení jednacího řádu pro řádné soudy (§ 4 (1) zákona a citované tam §§ jednacího řádu pro řádné soudy), s tou obměnou, že

a) mezi několik stálých soudních oddělení je st u pracovního soudu agendu rozdělití podle příbuzných odvětví výrobních, živnostenských nebo služebních a že

b) zpravidla zříditi jest zvláštní oddělení pro spory zaměstnanců obchodních a pro spory osob zaměstnaných v zemědělství, t. j. v hospodářství polním, lesním a při zahradnictví (§ 4 (1) jednacího řádu).

Před rozhodnutím o vytvoření takovýchto zvláštních oddělení a o ročním rozvrhu práce nutno vyslechnouti pracovní výbor. Pracovní výbory jsou sestaveny po třech z přisedících ze stavu zaměstnavatelů a zaměstnanců, zvolených odděleně v

obojí skupině přisedících většinou hlasů. Jednání výboru řídí předseda pracovního soudu (§ 4 (2) jedn. řádu a § 40 (4) zákona).

Rozvrh práce sestavený předsedou pracovního soudu jest předložiti presidentovi nadřízeného krajského soudu, který může naříditi jeho změnu (§ 4 (4) jedn. řádu a § 26 zákona o soudní organizaci).

B. Přisedící.

a) *Počet přisedících jednotlivých pracovních soudů* ustanovuje ministr spravedlnosti (§ 6 (1) zákona). Počet přisedících pracovních soudů, jakož i počet přisedících příslušných soudů odvolacích byl určen jednak pro pracovní soudy, v něž se přeměnily bývalé soudy živnostenské (výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 1931, č. 53.542, č. 25 Věstníku min. sprav.), jednak pro nově zřízené pracovní soudy a pro oddělení okresních soudů pro pracovní spory (výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 2. dubna 1932, č. 13.127, č. 9 Věstníku min. sprav.).

b) *Jmenování přisedících.* V rámci úhrnného počtu přisedících a náhradníků, určeného pro každý jednotlivý soud ministrem spravedlnosti (písm. a), jmenuje přisedící pracovního soudu prezident vrchního soudu, v jehož obvodu jest soud, o který běží (§ 6 (1) zákona a § 1 (1) vládn. nař. č. 181/1931 Sb. z. a n.).

Poznámka 1. Co platí o přisedících, platí i o jich náhradnících a ustanovení o pracovních soudech i o odděleních pro pracovní spory zřízených u okresních soudů a o soudech odvolacích (§ 4 (2), 5 (1) a 32 zákona a § 1 (2) vládn. nař. č. 181/1931 Sb. z. a n.). Bude proto v dalším mluveno jen o přisedících pracovních soudů.

Poznámka 2. Podle zákona o živnostenských soudech byli jejich přisedící k této své činnosti povoláváni volbou. Zákon o pracovních soudech upustil ze závažných důvodů od tohoto postupu a rozhodl se pro to, by přisedící pracovních soudů byli jmenováni, a to presidentem vrchního soudu. Vliv zúčastněných kruhů na jmenování byl zaručen jich návrhacím právem.

Přisedící jmenuje prezident vrchního soudu z polovice ze zaměstnavatelů a z polovice ze zaměstnanců (§ 6 (1) zákona). Jmenováni mohou být i toliko osoby, navržené ústředními odborovými organizacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů, a to poměrně podle počtu členů navrhuje organizace příslušného oboru a v pořadí, ve kterém jsou uvedeny v návrzích. Při tom budiž hleděno také k počtu členů příslušného oboru a oboru v okrese, ve kterém jest pracovní soud (§ 6 (1) zákona).

Počet přisedících připadajících na jednotlivou ústřední odborovou organizaci v každém oboru, z něhož jest přisedící jmenovati, ustanoví prezident vrchního soudu (§ 5 (2) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.). Základem pro ustanovení počtu přisedících, který připadá na jednotlivé odbory (obory) navrhuje ústřední odborové organizace, jest jednak její úhrnný počet členů, na které se vztahuje příslušnost pracovních soudů, jednak počet jejich členů v obvodu pracovního soudu podle jednotlivých odborů (oborů). Jde-li o odvolací soud, jest obdobně rozhodným počet členů odborové organizace téhož oboru (oboru) v obvodech pracovních soudů, které jsou odvolacímu soudu instančně podřízeny (§ 5 (1) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.).

Počet přisedících připadajících na jednotlivou ústřední odborovou organizaci v každém oboru, z něhož jest přisedící jmenovati, ustanoví prezident vrchního soudu průměrným číslem mezi počtem přisedících, který by na jednotlivou organizaci připadl podle úhrnného počtu jejich členů příslušného oboru, a počtem přisedících, který by na odborovou organizaci připadl podle počtu jejich členů téhož oboru v obvodu pracovního soudu. Případné početní zbytky připadají organizaci, která má v příslušném oboru nejvíce členů. Nemá-li některá z organizací v obvodu pracovního soudu žádné členy, nelze jí přikázati žádné přisedící (§ 5 (2) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.).

Prezident vrchního soudu vyzve ústřední odborové organizace zaměstnanecké a zaměstnavatelské, by do dvou měsíců, ode dne, kterého jí bude doručeno vyzvání (§ 6 (2) zákona), podaly návrhy na jmenování přisedících pracovních soudů (§ 6 (2) zákona a § 2 (1) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.). Ve výzvě buď uvedeno, kolik přisedících jest

pro dotyčný soud jmenovati a ze kterých odborů, a upozorněno, které osoby nemohou být přisedícími jmenovány (§ 2 (2) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.).

Nedodržení lhůty ustanovené pro předložení návrhů má podle zákona (§ 6 (2)) v zápětí, že nebude přihlíženo k návrhu později došlému. Přisedící, připadající na ústřední odborovou organizaci, která nepodala návrh ve lhůtě, buďte rozvrženi poměrně mezi ostatní navrhuje organizace. Nelze-li počet členů takovéto organizace zjistiti, nepřihlíží se k ní vůbec. Tato ustanovení platí obdobně, jestliže ústřední odborová organizace nenavrhl dostatečný počet přisedících (§ 5 (3) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.).

V návrzích na jmenování přisedících buď kromě osobních údajů o osobě navrženého přisedícího (§ 3 (1) č. 1 vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.), uveden počet členů navrhuje ústřední odborové organizace jednak v celku, jednak v obvodu, pro který je zřízen pracovní soud, podle jednotlivých odborů.

Jsou-li pochybnosti o správnosti údajů v návrhu, může prezident vrchního soudu vykonati potřebná šetření, zejména vyžádati si bližší údaje o počtu členů navrhuje organizace (§ 3 (2) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.). Povinen jest, vyžádati si o jednotlivých navržených osobách, které mají být jmenovány, od okresního úřadu, v jehož obvodu je bydliště navržené osoby, zprávu, zda navržené osoby nejsou vyloučeny z práva voliti v obci (§ 4 (1) vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n.), poněvadž taková osoba nesmí být jmenována přisedícím pracovního soudu (§ 7 (1) zákona).

Jmenováni přisedícími pracovních soudů mohou být i toliko osoby, které byly navrženy ústředními odborovými organizacemi oprávněnými přisedící navrhnouti. Buďte jmenováni v pořadí, ve kterém byly uvedeny v návrhu. Pominouti lze toliko osoby, které nevykazují zákonné náležitosti (§ 6 vládní nařízení č. 181/1931 Sb. z. a n. a § 7 zákona).

c) Způsobilost k úřadu přisedícího pracovního soudu. Požaduje se československá státní příslušnost, věk alespoň třiceti let, jakož i, že se na přisedícího vztahují ustanovení zákona o pracovních sudech (§ 7 (1) zákona). Tímto požadavkem jest řečeno, že přisedícím lze jmenovati jen toho, kdo patří ke skupině zaměstnavatelů nebo zaměstnanců oboru,

k němuž se vztahuje příslušnost pracovního soudu, u něhož má býti jmenován. Z tohoto požadavku činí zákon výjimku, dovoluje, by ve skupině zaměstnavatelů mohly býti jmenovány přísedícími i osoby, které jsou oprávněny na venek zastupovati veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, komanditní společnosti akciové, akciové společnosti, společnosti s omezeným ručením, společenstva (družstva), korporace, ústavy a spolky nebo, pokud nejsou právníky, úředníci zaměstnavatelů (§ 7 (2) zákona).

Tato výjimka, pokud jde o osoby, které jsou na venek oprávněny zastupovati osoby hromadné a osoby právnické, odůvodněna jest tím, že tyto právní podmínky nejsou na venek reprezentovány jednotlivci. Výjimka ustanovena jen pro skupinu zaměstnavatelů, poněvadž není pojmově myslitelné, by osoba hromadná neb osoba právnická byla zaměstnancem.

Zákon dále dovoluje, by ve skupině zaměstnavatelů mohli býti jmenováni přísedícími i úředníci zaměstnavatelů, ale jen, pokud nejsou právníky. Tato výhrada byla pojata do zákona, aby v laickém žvilu nebyla přivoděna nerovnost tím, že by ve skupině zaměstnavatelů byli jmenováni úředníci právníci. Z toho vyplývá jednak, že není vyloučeno, by ve skupině zaměstnavatelů nebyl sám majitel podniku jmenován přísedícím, třebaže je právníkem, jednak, že mohou býti ve skupině zaměstnanců jmenováni přísedícími i zaměstnanci odborových organizací a zájmových korporací, avšak, z téhož důvodu, jakž jest tomu při úřednících zaměstnavatelů, jen, nejsou-li právníky (zpráva ústavněprávního výboru senátu N.S., tisk 473/1931).

O tom, koho míní zákon slovem „právník“, není bližšího ustanovení. Zajisté lze za právníky uznati jen osoby, mající úplné právnické vzdělání, ukončené úspěšnými státními zkouškami nebo právnickými rigorosy.

Vyloučen z možnosti, býti volen přísedícím pracovního soudu, jest, kdo je vyloučen z práva voliti v obci (§ 7 (1) zákona a § 3 řádu volení v obcích podle zákona č. 75/1919 Sb. z. a n.).

d) Povinnost zvoleného přísedícího volbu přijati a v úřadě po funkční období setrvati. Tuto povinnost uznává zákon nepřímě tím, že výčetmo uvádí důvody, z nichž může přísedící

pracovního soudu jmenování odmítnouti neb úřadu se vzdáti (§ 8 (1) zákona).

O tom, zda-li odmítnutí nebo vzdání se úřadu jest odůvodněno, rozhoduje předseda pracovního soudu (§ 8 (2) zákona) a, jde-li o přísedícího odvolacího soudu, president příslušného krajského soudu. Proti rozhodnutí lze do osmi dnů od doručení písemného vyhotovení podati rekurs, a to, pokud jde o rozhodnutí předsedy pracovního soudu, ke krajskému soudu, v jehož obvodu jest pracovní soud (§§ 18 a 30 zákona), a, pokud jde o rozhodnutí presidenta krajského soudu, k vrchnímu soudu (§ 18 zákona). Rekursní soud rozhoduje o rekursu s konečnou platností (§§ 18 a 36 zákona).

e) Listina o jmenování a slib. O jmenování vydá president vrchního soudu přísedícímu listinu o jmenování, na níž předseda pracovního soudu potvrdí, že přísedící vykonal slib předepsaný zákonem (§ 7 vládn. nař. č. 181/1931 Sb. z. a n.). Přísedící vykonají před nastoupením úřadu slib, že budou svůj úřad vykonávati svědomitě a nestranně a že budou zachovávat úřední tajemství; slib tento přijme od nich předseda pracovního soudu (§ 9 (2) zákona).

f) Kárné tresty. Vykonaný slib, vykonávati svůj úřad svědomitě, poruší přísedící, který se bez dostatečné omluvy do sedění pracovního soudu nedostaví v čas, nebo který jiným způsobem zanedbává své úřední povinnosti. Za tyto poklesky potrestá předseda přísedícího za každý případ pořádkovým trestem po prvé až do 50 Kč, při opakování však až do 300 Kč a uloží jim z úřední moci nebo na návrh stran náhradu nákladů způsobených zanedbáním povinností. Peněžité tresty případnou státu; vymáhá je na žádost pracovního soudu okresní soud, v jehož obvodu přísedící bydlí (§ 13 zákona).

Proti rozhodnutí má přísedící právo k rekursu. O tomto rekursu platí totéž, co bylo řečeno o rekursu proti rozhodnutí o prohlášení přísedícího, jímž jmenování odmítá neb úřadu se vzdává (§ 18 zákona).

Omluví-li se obmeškaly přísedící dodatečně a uzná-li předseda jeho omluvu za dostatečnou, odvolá usnesení, kterým mu uložil pořádkový trest a náhradu nákladů (§ 13 (1) zákona).

O tom, zda jest pořádkové tresty, uložené přísedícímu, jež nebylo lze exekučně vydobýti, přeměnití ve vězení, zákon

se nezmiňuje. Nicméně jest k této otázce odpověděti záporně. Zákon o živnostenských soudech (§ 16, odstavec třetí) tuto přeměnu výslovně nařizoval. Toto ustanovení bylo podle odůvodnění vládního návrhu zákona o pracovních soudech (tisk senátu Nár. Shrom. 352/1930, k § 13) úmyslně vypuštěno.

g) *Funkční období a předčasné zbavení přisedícího úřadu.*

Funkční období přisedících trvá tři roky (§ 12 zákona). Zákon nepraví, od kdy počíná. Správným jest názor, že počítá se ode dne, kdy přisedící vykonal slib, poněvadž slib jest vykonati před nastoupením úřadu (§ 9 (2) zákona) a od dřívějšího dne, než od nastoupení úřadu, funkční období zajisté nemůže započítí. Funkční období trvá, i když již uplynulo, nejdéle však jeden rok, dokud nenastoupili přisedící noví (§ 12 zákona).

I za funkčního období může však přisedící býti zbaven úřadu. K tomu může dojiti jen na návrh předsedy pracovního soudu, jen výrokem odvolacího soudu a jen z některého z důvodů, v zákoně výčetmo uvedených (§ 14 (1) zákona).

Důvodem může býti jednak ztráta způsobilosti k úřadu přisedícího pracovního soudu, jednak hrubý poklesek proti úřední povinnosti. Způsobilosti k úřadu pozbývá přisedící, jenž pozbyl československého státního občanství neb u něhož nastal jiný důvod vylučující ho z práva, voliti v obci (§ 14 (1) a) zákona), jakož i přisedící, na něhož se na dále nevztahují ustanovení zákona o pracovních soudech (§ 7 (1) zákona), poněvadž jako zaměstnavatel již neprovozuje podnik, na který se vztahuje příslušnost pracovního soudu, nebo jako zaměstnanec není již zaměstnancem v takovém podniku (§ 14 (1) c) zákona). Za přisedícího, jenž hrubě porušuje své úřední povinnosti, prohlašuje zákon zejména přisedícího, jenž se, byv opětně potrestán kárnými tresty (§ 13 zákona), nedostaví do sedění pracovního soudu (§ 14 (1) b) zákona).

Zbaviti přisedícího úřadu lze jen k návrhu. K návrhu jest oprávněn a, jsou-li tu zákonné předpoklady, ovšem i povinen předseda pracovního soudu. Rozhodnutí o návrhu povolán jest odvolací soud, to jest krajský soud, v jehož obvodu jest pracovní soud (§§ 14 (1), 30 a 32 zákona). Odvolací soud rozhoduje o návrhu předsedy pracovního soudu ve tříčlenném senátě, složeném jen ze soudců z povolání. To plyne úsudkem

z opaku z ustanovení § 32 zákona. Přisedícímu buď dána příležitost, aby se před rozhodnutím vyjádřil (§ 14 (2) zákona). Vyzvati ho k tomu přísluší předsedovi pracovního soudu, přísluší však zajisté i odvolacímu soudu. O rekursu proti rozhodnutí odvolacího soudu platí totéž, co bylo řečeno o rekursu proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh přisedícího, jímž odmítá volbu přijati neb v úradě setrvati (§ 18 zákona). Pochybno, zda právo k rekursu přísluší i předsedovi pracovního soudu, nebylo-li vyhověno jeho návrhu, by byl přisedící zbaven úřadu.

Přisedící může předstihnouti a učiniti bezpředmětným rozhodnutí o návrhu tím, že se vzdá úřadu. Musí tak učiniti dříve, než odvolací soud rozhodl (§ 14 (2) zákona). Zákon sice nic bližšího neuvádí, ale rozumí se samo sebou, že se přisedící může s oním účinkem vzdáti úřadu teprve, když již bylo proti němu zahájeno řízení, v němž má býti zbaven úřadu. Neboť dokud k tomu nedošlo, může se přisedící vzdáti úřadu jen z některého z důvodů, v zákoně výčetmo uvedených (§ 8 (1) zákona), kdežto, došlo-li již k tomu, může se přisedící vzdáti úřadu bez udání důvodů.

h) *Práva přisedících.* Přisedící mají nárok na náhradu hotových vydání, která jsou spojena s výkonem jejich úřadu. Přisedící ze stavu zaměstnanců a drobných zaměstnavatelů obdrží mimo to za každý výkon náhradu skutečně ušlého výdělků (§ 11 (1) zákona). Rozsah a výše náhrady v tom i onom směru byla podle zmocnění zákona (§ 11 (1) zákona) určena vládním nařízením (ze dne 22. prosince 1931, č. 217 Sb. z. a n.). Náhrada hotových výdajů přísluší všem, ale ovšem i jen přisedícím pracovního soudu, kteří mají bydliště mimo sídlo soudu, jehož jsou přisedícími. Zahrnuje v sobě výdaje na cestu z bydliště do sídla soudu a zpět, jakož i po případě výdaje na pobyt v sídle soudu (nocležné a stravné).

Kromě náhrady hotových vydání přísluší přisedícím pracovních soudů náhrada ušlého výdělků. Výše náhrady jest pevně stanovena (§ 2 (1) vládní nařízení č. 217 Sb. z. a n.). Kdežto však náhrada hotových vydání přísluší všem přisedícím, není tomu tak s náhradou ušlého výdělků. Tato náhrada přísluší bez dalšího rozlišování všem přisedícím ze stavu zaměstnanců. Ve skupině přisedících ze stavu zaměstnavatelů nepřisluší náhrada ušlého výdělků jednak přisedícím, kteří ne-

jsou výdělečně činní, jednak přísedícím, kteří nepatří k drobným zaměstnavatelům. Pojem drobného zaměstnavatele vymezen ryzím výtěžkem, z něhož byla posledním právoplatným předpisem předepsána daň výdělková, a u zaměstnavatelů, kteří neprovozují podnik podrobený výdělkové dani, výši důchodu, z něhož posledním právoplatným předpisem byla vyměřena daň důchodová (§ 11 (1) zákona a § 2 (2) vládní nařízení č. 217/1931 Sb. z. a n.).

Hotová vydání a ušlý výdělek hradí se přísedícím z úřední zálohy soudu, o jehož přísedící jde (§ 3 (1) vládní nařízení č. 217/1931 Sb. z. a n.). Nárok na náhradu buď uplatněn do 15 dnů po dni výkonu. Rozhoduje o něm předseda pracovního soudu (§ 3 (2) téhož nařízení). Tomuto rozhodnutí lze odporovat rekursem do 15 dnů po tom, co písemně jeho vyhotovení bylo přísedícím doručeno. Rekurs jest podati písemně anebo ústně do protokolu u pracovního soudu anebo, nebydlí-li přísedící v obvodu pracovního soudu, ústně do protokolu okresního soudu jeho bydliště (§§ 36 (1) a 29 zákona). O rekursu rozhoduje s konečnou platností krajský soud, v jehož obvodu jest pracovní soud (§ 36 (2) zákona).

i) Ochrana přísedících ze skupiny zaměstnanců proti zaměstnavateli.

Přísedícím ze skupiny zaměstnanců musí zaměstnavatel poskytnouti potřebný čas k zasedání soudu (§ 11 (2) zákona). Sankce na porušení této povinnosti zaměstnavatelem není v zákoně stanovena. Jest možným dvojí případ. Zaměstnavatel nedovolil zaměstnanci vzdáliti se z práce k vůli sedění pracovního soudu a zaměstnanec se tomu podřídil anebo, nepodřídív se tomu, vzdálil se z práce. V onom případě sotva asi bude lze nepovažovati zaměstnancovu nepřítomnost při sedění pracovního soudu za omluvenou (§ 13 zákona), poněvadž není v moci zaměstnance a nelze na něm spravedlivě požadovati, by on zlomil vůli zaměstnavatele. Pro zakročení tresty proti zaměstnavateli není v zákoně opory. V tom jest zajisté mezera v zákoně. V druhém případě chráněn jest zaměstnanec jednak tím, že ho zaměstnavatel nemůže, jakž bude dále doličeno, k vůli tomu propustiti z práce, jednak tím, že nemůže zaměstnavatel dovésti ani jinaké soukromoprávní důsledky z toho, že zaměstnanec tím zanedbal zaměstnání.

Těžiskem zákonné ochrany přísedícího pracovního soudu ze stavu zaměstnanců proti zaměstnavateli jest ustanovení, že nemůže býti zaměstnanec zaměstnavatelem propuštěn proto, že výkonem své funkce zanedbává zaměstnání, nebo proto, že určitým způsobem svou funkci vykonává (§ 11 (3) zákona). Stalo-li se tak, může zaměstnanec podati na zaměstnavatele žalobu. Žalobu lze podati jen do třiceti dnů po tom, kdy zaměstnanci propuštění bylo oznámeno. Příslušným pro žalobu jest pracovní soud, u něhož jest přísedící ustanoven (§ 11 (3) zákona). O tom, co jest předmětem a obsahem žaloby, v zákoně nic není ustanoveno. Zpráva ústavně právního výboru senátu Nár. Shrom. k vládnímu návrhu zákona o pracovních soudech (tisk senátu Nár. Shrom. 473/1931) porovnávajíc (v připomínkách k § 11) ochranu, kterou zákon poskytuje členům závodního výboru, s ochranou, kterou návrh zákona (v § 11) poskytuje přísedícím pracovních soudů ze stavu zaměstnanců proti jich zaměstnavatelům, prohlašuje, že „přísedící pracovního soudu budou jen moci po svém propuštění sporem dovolati se přezkoumání důvodu svého propuštění pracovním soudem, kterýžto spor může býti zahájen žalobou o plnění, po případě také žalobou o určení neplatnosti výpovědi“.

K tomu jest podotknouti toto: Zákon má na mysli jen propuštění zaměstnance, to jest jednostranný projev zaměstnavatele, jímž prohlašuje pracovní poměr za rozvázaný s okamžitou účinností. Neplatí proto ustanovení zákona pro případ, že dána byla zaměstnanci výpověď z pracovního poměru na dobu zákonnou nebo mezi stranami sjednanou. To vyplývá nejen z doslovu zákona, jenž používá výrazu propuštění, což jest výrazem pevně stanoveného pojmu, nýbrž i z povahy věci, poněvadž se výpověď může dáti bez udání a bez existence právně závažných důvodů. Není přesným příliš povšechný výrok, že se zaměstnanec může sporem dovolati přezkoumání důvodu svého propuštění pracovním soudem. Není zajisté přípustná žaloba, dovolávající se prostě toho, by pracovní soud přezkoumal důvod zaměstnancova propuštění. Jako v každé žalobě musí žalobce i v žalobě, opírající se o zvláštní ustanovení § 11 zákona uvést i o důkazy opřítí tvrzení, že ku propuštění došlo právě jen z důvodu, pro který zaměstnanec jako přísedící pracovního soudu nesmí

býti propuštěn, nebo že důvod udaný zaměstnavatelem, jest jen zahalováním onoho důvodu propuštění. Žalovaný zaměstnavatel může se kromě jiného brániti proti žalobě i tím, že se propuštění stalo z jiného důvodu nebo také z jiného důvodu. Prokáže-li to, bude žaloba zamítnuta. Žaloba bude za všech okolností žalobou o určení, že propuštění není po právu, a že tudíž pracovní nebo služební poměr trvá nerušeně po právu a bude kromě toho i žalobou o plnění zadržovaných služebních požitků. Zákonnou třicetidenní lhůtou vázána jest jen žaloba podle § 11 (3) zákona, nikoli žaloba o bezúčinnost propuštění z jiného důvodu. I pro žalobu podle § 11 (3) zákona platí předpisy o řízení před pracovními soudy. Jde při ní jen o zvláštní případ zrušení pracovního (služebního) poměru a spory takové jsou vesměs odkázány před soudy pracovní (§ 2 a) zákona).

k) Vyloučení a odmítnutí členů pracovního soudu. Příslušná ustanovení zákona týkají se všech členů pracovního soudu, tudíž i soudců z povolání i přísedících.

Členové pracovního soudu jsou vyloučeni z účasti na projednávání a rozhodování sporů ze stejných důvodů jako soudcové v civilním řízení soudním (§ 15 (1) zákona).

Strana může členy soudu odmítnouti, jsou-li vyloučeni nebo jsou-li tu jiné důvody, které vzbuzují pochybnosti o jejich nestrannosti; nemůže však již člena soudu odmítnouti strana, která počala před soudem jednat, aniž uplatnila známý jí důvod odmítnutí (§ 15 (2) zákona). Toto omezení neplatí zajisté o odmítnutí člena soudu z důvodu, že jest z účasti po zákonu vyloučen. To plyne jednak z úvahy, že vyloučení nastává po samém zákonu, jednak z toho, že zákon (§ 28 (1) 1) prohlašuje řízení za zmatečné, zúčastnil-li se rozhodnutí člen pracovního soudu, který podle zákona (i bez zvláštního výroku) byl vyloučen, anebo jehož odmítnutí (z jiného důvodu) bylo soudem uznáno za odůvodněné. Vyslovuje, že nemůže již člena soudu (pro pochybnost o jeho nestrannosti) odmítnouti strana, která počala před soudem jednat, aniž uplatnila známý jí důvod odmítnutí, dává zákon zřejmě na jevo, že i tu platí totéž, co stanoveno v jurisdikční normě (§ 22, odstavec třetí), totiž že strana, pustivší se již do jednání před soudem, může nicméně vyko-

nati odmítací právo, osvědčí-li, že důvod odmítnutí teprve později vznikl anebo jí teprve později se stal znám. O návrhu na odmítnutí budiž odmítnutý člen vyslechnut. Neuzná-li odmítnutý člen důvodu odmítacího, budiž důvod odmítnutí osvědčen. Po případě budiž dále ještě osvědčeno, že důvod odmítnutí vzešel anebo že se strana o něm dozvěděla teprve potom, když již počala před soudem jednat.

O odmítnutí rozhodne předseda pracovního soudu anebo, jde-li o tohoto, president krajského soudu, v jehož obvodu jest pracovní soud (§ 15 (2) a 30 zákona). Rozhodnutí, kterým bylo odmítnutí vyhověno, nelze odporovati, rozhodnutí, kterým odmítnutí vyhověno nebylo, lze napadati rekuresem do osmi dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. Rekursním soudem jest, jde-li o rozhodnutí předsedy pracovního soudu, krajský soud, v jehož obvodu jest pracovní soud, jde-li o rozhodnutí presidenta krajského soudu, vrchní soud (§§ 18 a 30 zákona). Rekursní soud rozhodne s konečnou platností (§ 36 zákona).

Súčastnil-li se rozhodnutí člen pracovního soudu, který podle zákona byl vyloučen, anebo jehož odmítnutí bylo soudem uznáno za odůvodněné, jest řízení zmatečné (§ 28 (1) č. 1 zákona). Zmatečným jest nejen rozsudek, nýbrž i řízení jej předcházející, pokud jest zasaženo důvodem zmatečnosti, t. j. pokud se ho zúčastnil soudce po zákonu vyloučený nebo platně odmítnutý (§ 31 zákona). Kdežto důvod vyloučení účinkuje ex tunc, působí důvody jinaké předpojatosti ex nunc. Řízení, na němž měl účast soudce podle zákona vyloučený, jest od prvopočátečné jeho účasti zmatečné. Řízení, na němž měl účast soudce z jiného důvodu předpojatý, jest zasaženo důvodem zmatečnosti teprve pro jeho účast na dalším řízení, následujícím po soudním výroku, jímž bylo vyhověno návrhu na odmítnutí soudce pro předpojatost. Zákon o pracovních sudech nepřevzal ustanovení jurisdikční normy (§ 25, odstavec první, j. n.), podle něhož může odmítaný soudce až do právoplatného vyřízení odmítací žádosti předsevzítí jen úkony nedopouštějící odkladu. Vhodným však bude i v řízení před pracovními soudy, by bylo dbáno tohoto pokynu.

IV. Obsazení soudu.

Obsazení soudu prvé stolice. Pracovní soud jedná a roz-

hoduje v senátech složených z předsedy nebo jeho náměstka a ze dvou přísedících, z nichž jeden jest ze skupiny zaměstnavatelů, druhý ze skupiny zaměstnanců (§ 16 (1) zákona). Výjimečně bude spor projednán a rozhodnut předsedou nebo jeho náměstkem, před kterým se koná nebo konal první rok, vzdají-li se obě strany hned při prvním roku anebo sice po prvním roku, ale ještě před započítáním přelíčení (před svoláním věci, § 133, odst. 1, c. ř. s.), toho, by se přelíčení konalo za účasti přísedících (§ 25 (3) zákona). Oba přísedící budou výjimkou z pravidla vzati ze skupiny zaměstnanců ve sporech o nároky, které zaměstnanci téhož podniku činí proti sobě navzájem ze společně převzaté práce (§§ 16 (1) a 2 g) zákona).

Obsazení soudu odvolacího a rekursního. O odvoláních z rozsudků pracovního soudu rozhoduje krajský soud, v jehož obvodu jest pracovní soud (§ 30 zákona), zásadně v senátě složeném ze tří soudců z povolání, z nichž jeden předsedá, a ze dvou přísedících (§ 32 zákona). Výjimka platí ve sporech, ve kterých hodnota předmětu není vyšší 300 Kč. V těchto sporech rozhoduje o odvoláních, pokud jsou vůbec přípustná (§ 28 (1) zákona), odvolací soud ve tříčlenném senátu složeném ze soudců z povolání (§ 31 zákona).

O obsazení soudu rekursního zákon se nezmiňuje. Ustanovuje prostě, že o rekursech rozhoduje s konečnou platností krajský soud, v jehož obvodu jest pracovní soud (§ 36 (2) zákona). Jest proto odůvodněn názor, že o rekursech rozhoduje krajský soud v témž obsazení, v němž i jinak rozhoduje o rekursech v občanském řízení soudním, tudíž ve trojčlenných senátech, složených ze soudců z povolání.

Ani o obsazení dovolacího soudu není nic zvláštního stanoveno. Rozhoduje proto i o dovoláních ve sporech, projednaných v první stolici pracovním soudem, nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 35 zákona) v pětičlenném senátu, sestaveném ze soudců z povolání.

V. Pořadí, podle něhož jest povolávati přísedící k jednotlivým zasedáním. K jednotlivým zasedáním povolává přísedící předseda pracovního soudu podle pořadí pro jednotlivé odbory předem stanoveného. Za přísedící buďte povolávání, kdo náleží témuž povolání anebo, kdyby takových nebylo,

aspoň podobnému povolání, jako jsou strany (§ 16 (2) zákona).

Pořadí určí předseda pracovního soudu předem vždy na delší období několika týdnů nebo měsíců (§ 14 (1) jednacího řádu pro pracovní soudy podle vlád. nař. ze dne 22. prosince 1931, č. 216 Sb. z. a n.).

V seznamu určujícím pořadí přísedících buďte zpravidla stanoveno, ve které dny v týdnu jednotliví přísedící budou pravidelně zasedati. Zároveň buďte ustanoven vždy náhradník, který by nastoupil, kdyby přísedící povoláný v první řadě nemohl se zasedání zúčastniti (§ 14 (2) jednacího řádu).

Při stanovení pořadí přísedících jest, pokud možno, přihlížeti k odůvodněným přáním přísedících a k tomu, aby účast na zasedání pracovního soudu byla pro přísedící spojena se ztrátou času co nejmenší. Počet zasedání na jednotlivé přísedící připadající buďte stanoven pokud možná stejnoměrně (§ 14 (3) jednacího řádu).

Podle příbuzných odvětví výrobních, živnostenských nebo služebních může býti pracovní soud rozdělen na několik stálých oddělení. Zpravidla budiž zvláštní oddělení zřízeno pro spory obchodních zaměstnanců a pro spory osob zaměstnaných v zemědělství, t. j. v hospodářství polním a lesním a při zahradnictví (§ 17 (1) zákona). Před vytvořením zvláštních oddělení jest slyšeti pracovní výbor (§ 17 (2) zákona), sestavený po třech přísedících ze stavu zaměstnavatelů a zaměstnanců, zvolených oběma skupinami oddělení většinou hlasů. Jednání výboru řídí předseda pracovního soudu (§ 40 (4) zákona).

U pracovních soudů, u kterých jest zřízeno několik soudních oddělení, buďte při rozvrhu přísedících na jednotlivá soudní oddělení přihlíženo k jejich povolání a k tomu, aby jednotlivým soudním oddělením byli přiděleni přísedící těchž anebo aspoň podobných povolání, jejichž spory jsou podle rozvrhu práce dotčenému oddělení přikázány (§ 16 jedn. řádu č. 216/1931 Sb. z. a n.).

Rozvrh přísedících pracovního soudu buďte vyvěšen na soudní desce (§ 18 (1) jedn. řádu č. 216/1931 Sb. z. a n.).

K jednotlivým zasedáním povolává přísedící předseda pracovního soudu podle pořadí předem stanoveného (§ 16 (2)

zákona, § 15 (1) jedn. řádu). Odchýliti se od tohoto pořadí lze se jen, když přisedící jest z rozhodování vyloučen, byl platně odmítnut, k přelíčení se nedostaví anebo když by jinak přelíčení v ustanovenou dobu nemohlo býti provedeno (§ 16 (2) zákona). Bylo-li přelíčení odročeno, buď dbáno toho, aby se nové jednání konalo za účasti těchž přisedících, jako přelíčení minulé (§ 15 (2) jedn. řádu).

Není-li pracovní soud rozdělen na soudní oddělení, jest přelíčení nařizovati tak, aby spory ze stejných nebo aspoň příbuzných oborů služby a práce byly vyřizovány v tytéž dny v týdnu, tak aby zpravidla nebylo třeba na stejné dny povolávati přisedící z různých oborů služby a práce (§ 17 jedn. řádu č. 216/1931 Sb. z. a n.).

ODDÍL DRUHÝ.

PŮSOBNOST PRACOVNÍCH SOUDŮ.

§ 3. Pravidelná působnost pracovních soudů.

I. Příslušnost pracovních soudů:

A. Povšechně jest uvésti, že činnost pracovního soudu je obmezena na to, by právní rozepři projednal a rozhodl. Povolovati exekuci ať uhrazovací ať zajišťovací a vykonávati ji pracovní soud není povolán. Právoplatná rozhodnutí pracovních soudů a smíry před nimi ujednané jsou sice exekučními tituly. Ale činnost pracovních soudů jest s hlediska exekuce na základě těchto exekučních titulů obmezena na to, že na žádost strany potvrdí, že rozhodnutí jest právoplatné. Povoliti a vykonati exekuci uhrazovací a zajišťovací přísluší řádným soudům, příslušným podle exekučního řádu, podle ustanovení exekučního řádu (§ 37 zákona).

B. Věcná příslušnost pracovních soudů k projednávání a rozhodování právních rozepří jest podmíněna povahou právního poměru, z něhož jest žalováno, a zmítněním právní rozepře v soudním okrese, pro který jest zřízen pracovní soud aneb oddělení okresního soudu pro spory pracovní.

Právní poměr, z něhož jest žalováno. Pracovní soudy jsou nehledíc na hodnotu předmětu sporu výlučně příslušné rozhodovati o sporech z pracovního, služebního nebo učebního poměru založeného soukromoprávní smlouvou, vzniklých mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jakož i mezi zaměstnanci téhož zaměstnavatele (§ 1 (1) zákona).

Právní poměr, z něhož jest žalováno, musí býti založen smlouvou soukromoprávní (§ 1 (1) zákona). Důsledně proto ustanovuje zákon (§ 1 (2) zák.), že před pracovní soudy

nenáležejí spory ze služebních a pracovních poměrů zaměstnanců státu (státních podniků).

K tomu, co po této stránce jest uvedeno v mém spisu „O ústrojí a příslušnosti soudů“ (věcná příslušnost okresních soudů, k § 49, č. 6 j. n.), jest ještě dodati toto:

Při sporech ze služebního poměru samosprávných zaměstnanců v zemi České a Moravskoslezské jest rozlišovati:

a) Spory o příjmy služební a výslužné samosprávných úředníků, o zaopatřovací požitky jich vdov a sirotků, jakož i o ostatní spory, vzešlé ze služebních poměrů samosprávných úředníků, rozhodují se pořadem instancí samosprávných (§ 40 zákona čís. 443 a 444/1919 Sb. z. a n.). Tato ustanovení nebyla zrušena zákonem o pracovních soudech ani výslovně, ani mlčky, poněvadž tu nejde o služební poměr soukromoprávní. Zůstávají proto tyto právní rozepře i na dále vyloučeny z příslušnosti i řádných soudů i soudů pracovních. Proti tomuto názoru nelze se dovolávati toho, že dřívější zákony nepovažovaly poměr samosprávných úředníků za poměr veřejnoprávní, odkázavše spory z tohoto služebního poměru na řádné soudy. Bylo totiž dříve i v zemském zákoně ze dne 29. května 1908, čís. 35 zem. zákona pro Čechy o úpravě služebních poměrů úředníků při obcích v království Českém i v zemském zákoně ze dne 3. října 1907, čís. 63 zem. zákona pro Čechy o úpravě služebních poměrů úředníků při okresních výborech v království Českém v doslova stejném § 40 ustanoveno: „Spory o příjmy služební a výslužné úředníka, jakož i zaopatřovací požitky vdov a sirotků rozhodují řádné soudy“. Než při tomto ustanovení šlo o výjimečný předpis zákona, jímž nebylo nic změněno na povaze služebního poměru jakožto poměru veřejnoprávního. To vyplývá z druhého odstavce téhož § 40, podle něhož „ostatní spory vzešlé ze služebních poměrů úředníka rozhodují se s konečnou platností pořadem úřadů samosprávných“.

b) Spory ze služebních poměrů trvale ustanovených zřízenců při obcích (zákon ze dne 17. prosince 1919, č. 16 Sb. z. a n.) a trvale ustanovených zřízenců a cestářů okresních zastupitelstev (zákon ze dne 17. prosince 1919, č. 17 Sb. z. a n.). Ohledně těchto sporů ustanoveno doslova

stejným § 24 obou zákonů toto: „Spory o příjmy služební a výslužné zřízence, o zaopatřovací požitky vdov a sirotků, jakož i ostatní spory, vzešlé ze služebních poměrů, rozhodují se pořadem soudním“. Tyto spory za dalších zákonných podmínek patří nyní do příslušnosti soudů pracovních. Řečené ustanovení, odkazující tyto spory bezvýjimečně do pravomoci řádných soudů, bylo zrušeno ve prospěch pracovních soudů, majíc za předmět příslušnost ve sporech ze služebního poměru, tudíž předmět upravený zákonem o pracovních soudech (§ 44 zákona).

Dalším předpokladem věcné příslušnosti pracovního soudu jest, že jde o spor mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem anebo mezi zaměstnanci téhož zaměstnavatele. Přešel-li nárok postupem anebo závazek převzetím na jiného, není pro žalobu postupníka nebo proti příjemci dluhu pracovní soud příslušný, poněvadž zákon požaduje, by šlo o spor mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem nebo mezi zaměstnanci téhož zaměstnavatele a příslušnost pracovního soudu pro nároky a závazky z tohoto poměru není akcesoriem nároku nebo závazku, přecházejícím s nárokem na postupníka a se závazkem na jeho příjemce. Totéž platí, po odevzdání pozůstalosti o žalobách proti dědici neb o žalobách dědice. Před odevzdáním pozůstalosti, dokud jest tu neujatá pozůstalost, zůstalo by při příslušnosti pracovního soudu hledíc k tomu, jaké občanský zákon zaujímá stanovisko k neujaté pozůstalosti.

Na tom, zda pracovní, služební neb učební poměr dosud ještě trvá, či zda byl při zahájení sporu již ukončen, nezáleží. Nezbytné jest však, by nárok anebo závazek vyvíral pouze a jedině z onoho poměru a, by tudíž vzešel za jeho trvání.

Právní poměr, z něhož se žaluje, musí býti poměrem služebním nebo pracovním nebo učebním. O poměru pracovním vedle poměru služebního zmiňuje se zákon ve snaze, by příslušnosti pracovních soudů byly podrobeny i takové pracovní poměry, o nichž by snad nebylo lze s bezpečností tvrditi, že jsou v odborném smyslu poměry služebními.

Zákon, vymeziv (v § 1 (1)) povšechně věcnou příslušnost pracovních soudů, vypočítává pak (v § 2) spory, o nichž v mezích ustanovení § 1 jsou pracovní soudy příslušné rozhodovati. Tento výpočet jest však jen demonstrativní (§ 2, úvod, slovo „zejména“).

Zákon příkladmo uvádí tyto spory:

a) O mzdu, provisi a jiné služební požitky a odměny. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu vzhledem k vyskytnuvším se pochybnostem připomíná, že výrazem „provisé“ nemíní se tu zaopatřovací plat horníků, nýbrž požitky zaměstnanců, zejména v obchodu (provisních agentů), a to bez rozdílu, zda-li jde o osoby pracující výhradně pro jednoho zaměstnavatele anebo pro několik zaměstnavatelů. Týmž způsobem v podstatě vyjadřuje se k § 2 písm. a) zpráva ústavně právního výboru senátu takto: „Provisi rozuměti jest úplatu, kterou za své práce požívají veškeré kategorie obchodních zaměstnanců, kteří konají zprostředkující službu mezi zaměstnavatelem a jeho zákazníkem a nejsou odměňováni jediné stálým platem. Z výslovné zmínky o provisi jest patrno, že i pro tyto kategorie zaměstnanců je příslušným pracovní soud a nelze usuzovati opáčně z okolnosti, že nebylo vyhověno návrhu, aby v § 1 byla příslušnost pracovních soudů pro jejich spory výslovně stanovena“. Ovšem ale jest nezbytným předpokladem pro příslušnost pracovního soudu, že jde o poměr zaměstnavatele a zaměstnance, nikoli o poměr samostatného obchodníka k samostatnému obchodníkovi (sb. r. n. s. č. 6093).

Odměnami míní zákon nepravidelné služební příjmy, na př. odměnu za práci přes čas a p. Na tom, zda nárok na odměnu jest, či není po právu, s hlediska příslušnosti pracovního soudu nezáleží. To jest otázkou rozhodnutí ve věci.

b) Spory o nastoupení poměru pracovního, služebního nebo učebního, o pokračování v něm a o jeho zrušení.

c) Spory o jiná plnění a náhradní nároky z poměru pracovního, služebního nebo učebního, zejména o srážku ze mzdy, o smluvní pokutu, o vrácení kauce, o odbytné, o užívání služebních předmětů neb o dovolenou.

Předpokládá se, že právním důvodem žalobního nároku

jest smlouva služební, pracovní neb učební, nestačí, odvozuje-li se žalobní nárok z jiného skutkového a právního základu, se smlouvou jen vzdáleně a jen skutkově souvisejícího.

d) Spory o vydání neb obsah vysvědčení o vykonané práci (službě) a o náhradní nároky z toho vznikající. Sem zajisté patří i spor o výučný list.

e) Spory o nároky vzniklé z příslušnosti k sociálně pojišťovacím ústavům nebo k podpůrným pokladnám, pokud věc nenáleží před obligatorní rozhodčí soudy sociálně pojišťovacích ústavů nebo podpůrných pokladen nebo před soudy pojišťovací.

Poněvadž zákon (v § 2) vypočítává příkladmo spory, v nichž jsou pracovní soudy příslušné „v mezích ustanovení § 1“, a v tomto paragrafu jest příslušnost pracovních soudů obmezena na spory vzniklé mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, má zákon i v § 2 e) na mysli jen tyto spory, nikoli spory s řečenými ústavy a pokladnami. Případně proto bylo ve správě senátu podotčeno, že v případech uvedených pod písm. e) nejde nikdy o spor proti tam uvedeným institucím, nýbrž jediné o spor proti zaměstnavateli, který opominul konati povinnost uloženou mu zákonem anebo převzatou smlouvou a jest proto zaměstnanci práv ze škody, která z jeho opomenutí vzešla.

Spory proti řečeným institucím patří i na dále jednak před obligatorní rozhodčí soudy (§ 196 zákona č. 221/24 Sb. z. a n. v doslovu zákona č. 184/28 Sb. z. a n.) jednak před pojišťovací soudy (§§ 220 a 240 cit. zákona a § 134 zákona č. 26/29 Sb. z. a n. o pensijním pojištění zaměstnanců ve vyšších službách).

f) Spory o výpověď, vyklizení neb o nájemné z bytů, jichž užívání zaměstnavatel zaměstnanci poskytl bezplatně anebo za plat.

Ve zprávě senátu výslovně podotčeno, že se toto ustanovení nedotýká předpisů, obsažených v zákonech o ochraně nájemníků. Jde-li o byty chráněné zákonem o ochraně nájemníků nyní nebo v budoucnosti, nastupuje příslušnost a řízení v těchto zákonech stanovená — podle nyní platného zákona o ochraně nájemníků, tedy nesporné řízení před okresními soudy.

Při tom jest míti na zřeteli, že podle praxe nejvyššího soudu právní poměry služebních bytů nebyly zasaženy zákony o ochraně nájemců, nýbrž podléhají soukromému právu a zejména rozhodují v otázce skončení právního poměru takových bytů předpisy občanského práva o skončení služebního poměru, takže, byl-li skončen služební poměr, jest zaměstnavatel oprávněn domáhati se žalobou vyklizení bytu.

Pokud by při služebním bytu šlo skutečně o poměr nájemní, není pochybnosti, že se žalobou o zaplacení dlužného nájemného lze spojití návrh na povolení zájemného popsání nájemcových svršků (čl. XIII. č. 6 uv. zák. k ex. ř.). Není však jasné, komu náleží o návrhu rozhodovati. Podle jednacího řádu živnostenských soudů (§ 24 min. nařízení ze dne 17. června 1898, č. 96 ř. ž.) o návrhu rozhodoval předseda živnostenského soudu a, vyhověl-li mu, dožádal o výkon zájemného popsání soud příslušný pro výkon exekuce na svršky, které jest popsati. Toto ustanovení bylo zrušeno jednak tím, že byl zrušen zákon o živnostenských soudech a tudíž i jednací řád těchto soudů, jednak tím, že pro pracovní soudy byl vydán zvláštní jednací řád. Tento jednací řád se o otázce nezmiňuje a nezmiňuje se o ní ani zákon o soudech pracovních (§ 37 zákona). O tom, že pro výkon zájemného popsání vnesených svršků není příslušným soud pracovní, nýbrž soud exekuční, není pochybnosti hledíce ke stanovisku zákona, podle něhož pracovní soud není v nižádném případě soudem exekučním (§ 37 zákona). Z téhož ustanovení zákona však vyplývá, že pracovní soud není ani povolán, rozhodnouti o návrhu na povolení zájemného popsání vnesených svršků. Zájemné popsání má právní povahu zatimního opatření (výnos min. sprav. ze dne 6. března 1902, č. 4121). Povoliti zatimní opatření ve sporech před pracovními soudy nejsou však povolány tyto soudy, nýbrž soudy příslušné podle předpisů exekučního řádu (§ 37 zákona).

g) Spory o nároky, které zaměstnanci téhož podnikatele činí proti sobě navzájem ze společně převzaté práce.

Míněny jsou tu pracovní smlouvy, jimiž týž podnikatel zadává touž práci skupině zaměstnanců jako celku, na př. obstarání žatvy, vymýcení lesa a p. Postup bývá ten, že pod-

nikatel, na př. vlastník zemědělské půdy nebo lesa, sjednává smlouvu s určitým zaměstnancem a přenechává mu, by si sám zjednal potřebné pracovní síly. Spadá sem však zajisté i případ, kde podnikatel ujedná smlouvu se všemi při úkonu zaměstnanými silami. Samo sebou se rozumí, že za ostatních podmínek patří před pracovní soudy i spory mezi podnikatelem a zaměstnanci ze společně převzaté práce. Tyto spory nespádají ovšem pod písm. g) § 2 a zejména neplatí pro ně ustanovení (§ 16 (1) zákona), podle něhož jest oba příslušící vzítí ze skupiny zaměstnanců.

C. Vyloučení příslušnosti pracovních soudů.

I. Příslušnost pracovních soudů jest vyloučena:

1. na prospěch soudů okresních, dílem bezvýjmečně, dílem proto, že není pro soudní okres zřízen pracovní soud neb oddělení okresního soudu pro spory pracovní (§ 42 zákona). Bližší podrobnosti viz: Dr. Vážný: O ústroji a příslušnosti soudů, věcná příslušnost okresních soudů.

2. na prospěch orgánů, vytvořených teprve nedávno podle zákonů o závodních a revírních radách hornických, o hornických soudech rozhodčích a o závodních výborech (§ 1 (2) z.);

3. ve sporech, vyřizovaných rozhodčími výbory živnostenských společenstev (§ 1 (2) zákona). Rozhodčí výbor vyřizuje rozepře mezi členy společenstva a jejich pomocníky vzniklé z poměru pracovního, učebního a námezdního (§ 114 živnost. řádu). Rozhodčí výbor stane se příslušným, podrobí-li se mu písemně obě strany. Dovolává-li se strana výboru, aniž se stalo toto podrobení, stane se výbor příslušným, když se odpůrce, byv předvolán, před výbor dostaví a uzná jeho příslušnost (§ 122 živnost. řádu). Nepodrobí-li se obě strany příslušnosti výboru, nastává příslušnost pracovního (okresního) soudu.

II. Příslušnost pracovního (okresního) soudu může býti ve prospěch rozhodců vyloučena hromadnou pracovní smlouvou nebo jinou obdobnou úpravou sjednanou mezi organisacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů (§ 1 (3) zákona). Hromadnou pracovní smlouvou jest rozuměti smlouvu kolektivní, při níž alespoň na jedné straně, na straně zaměstnanců, jest vždy subjekt kolektivní, jednající za své členy.

Mohou tudíž býti smluvníky na straně zaměstnanců jen jejich odborové organizace, nikoli též i jednotliví zaměstnanci, na straně zaměstnavatelů buď jednotlivý zaměstnavatel neb organizace zaměstnavatelů. Úpravou obdobnou hromadné pracovní smlouvě jest úmluva mezi kolektivou, ale nikoliv s platností jen pro členy kolektiva, jakž jest tomu při hromadné pracovní smlouvě, nýbrž pro celý obor za patronance úřadu. Úředním činitelem jest na př. při sdělávání směrnic pro úpravu pracovních poměrů v zemědělství zemský úřad práce, který tu vystupuje takměř jako zástupce účastníků neorganizovaných, kteří pak dodatečným prohlášením k úpravě přistupují (senátní zpráva k § 1 (3) vládní osnovy). Zaměstnanci a zaměstnavatelé, kteří nejsou členy organizací, sjednavších hromadnou pracovní smlouvu nebo jinou obdobnou úpravu, mohou k ujednání o přenesení sporů na rozhodce přistoupiti písemným prohlášením (§ 1 (3) zákona). Toto ustanovení kryje se s ustanovením civilního řádu soudního, podle něhož se smlouva o rozhodci (o rozhodčím soudu) musí státi písemně (§ 577, posl. odstavec c. ř. s.). Novým jest ustanovení (§ 1 (3) zákona), podle něhož ujednání o přenesení sporu na rozhodce obsažené v hromadné smlouvě pracovní nebo jiné obdobné hromadné úpravě nahrazuje písemnou smlouvu o rozhodci.

D. Místně příslušným jest podle žalobcovy volby

1. pracovní soud, v jehož obvodu jest obecný soud žalovaného nebo provozovna (§ 3 zákona). Provozovnou jest místo, na němž se provádějí práce směřující k výrobě a dohotovení zboží. Rozhodné jest, kde byla provozovna v době podání žaloby.

2. Jde-li o osoby, které jsou zaměstnány mimo provozovnu, jest příslušný pracovní soud, v jehož obvodu jest obecný soud žalovaného (jako v prvním případě), nebo pracovní soud, v jehož obvodu jest nebo bylo konati práci nebo platiti mzdu nebo jiné služební platy (§ 3 zákona).

Jest-li i obecný soud žalovaného i provozovna (čís. 1) nebo místo, kde jest nebo bylo konati práci nebo platiti mzdu nebo jiné služební platy (čís. 2) v obvodu okresního soudu, pro který jest zřízen pracovní soud (oddělení okres-

ního soudu pro pracovní spory), nebude žalobcovou volbou dotčena příslušnost pracovního soudu (oddělení okresního soudu pro pracovní spory). Pakliže však jedno z těchto rozhodných míst jest v obvodu okresního soudu, pro který není zřízen pracovní soud (oddělení okresního soudu pro pracovní spory) a žalobce se rozhodl pro toto místo, dojde tím k vyloučení pravomoci pracovního soudu na prospěch pravomoci okresního soudu.

E. Uvažování příslušnosti soudem.

Předeslati jest dvojí úvahu:

Pokud v zákoně o pracovních soudech nejsou ustanovení zvláštní, platí o řízení před pracovními soudy předpisy o řízení před okresními soudy ve věcech sporných (§ 19 zákona). Z toho úsudkem z opaku vyplývá, že nelze v řízení před pracovními soudy ani podpůrně použití všeobecných ustanovení jurisdikční normy o příslušnosti (§§ 41 až 48 j. n.). Vyloučena jest dále před pracovními soudy dohoda o příslušnosti, poněvadž zákon o pracovních soudech ukládá pracovnímu soudu, by z úřední moci zkoumal svou příslušnost, nerozeznáváje pro prvou stolicí, zda jde o věc nou, či o místní příslušnost (§ 22 (1) zákona).

Ve sporech pracovních projednávaných okresními soudy, ježto v jejich obvodu není ani pracovního soudu ani oddělení okresního soudu pro spory pracovní (§ 42 zákona), platí jen výjimka, týkající se místní příslušnosti (§ 42 zák.). Ve všech ostatních směrech, tudíž i v otázkách příslušnosti, platí obecné předpisy procesního práva, tudíž zejména i obecné předpisy jurisdikční normy o příslušnosti (výnos min. sprav. ze dne 27. dubna 1932, č. 20.283). Co zvláště se týče dohody o příslušnosti není závady, by nebyla prorogací přesunuta místní příslušnost z okresního soudu, příslušného podle § 42 zákona, na jiný okresní soud, není-li ani v obvodu tohoto okresního soudu ani pracovního soudu ani oddělení okresního soudu pro spory pracovní. Neboť v tomto případě jde o přesun místní příslušnosti mezi dvěma řádnými soudy a tento přesun není ani výslovným předpisem zákona zakázán, ani není povahou věci vyloučen. Nebyl by však přípustný přesun na okresní soud, v jehož obvodu jest pracovní soud aneb oddělení okres-

ního soudu pro spory pracovní, poněvadž jest nepochybným zásadní hledisko zákona o pracovních soudech, podle něhož v soudních okresech, ve kterých jest pracovní soud aneb oddělení okresního soudu pro spory pracovní, jen jimi mají býti pracovní spory projednávány a rozhodovány.

Zkoumaje svou věcnou a místní příslušnost není pracovní soud, jakž jest tomu podle jurisdikční normy (§ 41 (2) j. n.), vázán údaji žaloby. Není jimi zajisté vázán, jest-li mu známo, že jsou nesprávné. To platí i v řízení před řádnými soudy (§ 41 (2) j. n.). Jest však, an zákon o pracovních soudech to nezakazuje, jíti ještě dále a uznati právo a povinnost pracovního soudu, zkoumati správnost žalobcových údajů v otázce příslušnosti, pojednati o tom se stranami a zjistiti skutečný stav věci.

Právo a povinnost pracovního soudu, zkoumati svou příslušnost, není podmíněno tím, že byla žalovaným vůbec anebo závčas vnesena námitka nepřislušnosti. Pracovní soud může se, dokud řízení před ním nebylo skončeno, kdykoli sám od sebe neb i k námitce nepřislušnosti, jež teprve za řízení byla vnesena, vrátiti k otázce příslušnosti a o ní rozhodnouti. Tomuto názoru nevádí, že i v řízení před pracovními soudy má při prvním roku býti rozhodnuto o námitkách, že věc nenáleží před soudy pracovní nebo že pracovní soud jest místně nebo věcně nepřislušný (§ 25 (1) zákona). Tím jest řečeno jen tolik, co jest (kromě jiného) předmětem prvního roku, není tím však nikterak řečeno, že jest žalovaný vyloučen s oněmi námitkami, nevnesl-li je hned při prvním roku, nýbrž teprve později za řízení před pracovním soudem. Ostatně jest věcná nepřislušnost pracovního soudu důvodem zmatečnosti (§ 28 (1) č. 3 zákona) a ohledně místní nepřislušnosti ustanovuje zákon, že před odvolacím soudem nelze již uplatniti námitku nepřislušnosti soudu, která nebyla učiněna před pracovním soudem (§ 33 (2) zákona), nerozeznáváje, v kterém údobí řízení před pracovním soudem byla učiněna.

O námitkách, že věc nenáleží před pracovní soudy nebo že soud pracovní jest místně nebo věcně nepřislušný, budiž rozhodnuto při prvním roku (§ 25 (1) zákona), předpokládajíc ovšem, jak řečeno, že otázky ty již při prvním roku byly z úřadu nebo k námitce vzaty na přetřes. O těchto námit-

kách budiž rozhodnuto usnesením. Usnesení jest zvláště vyhotoviti a doručiti jen, bylo-li námitce vyhověno. Usnesení to lze napadnouti samostatným rekursem (§ 36 (1) zákona). O rekursní lhůtě a o způsobu podání rekursu platí obdobně, co po této stránce (§ 29 zákona) ustanoveno o odvoláních z rozsudků pracovních soudů (§ 36 (1) zákona). O rekursním řízení platí jinak ustanovení civilního řádu soudního (§ 36 (2) zákona). Platí proto i pro tento recurs zákaz novot. O rekursu rozhoduje s konečnou platností krajský soud, v jehož obvodu jest pracovní soud (§ 36 (2) zákona).

Pakliže námitka byla při prvním roku zamítnuta, budiž rozhodnutí to pojato do rozsudku (§ 25 (2) zákona). Převzato tu ustanovení, jež v řízení před řádnými soudy platí jen pro řízení ve věcech nepatrných (§ 450 c. ř. s.). Rozhodnutí takovému lze pak odporovati jen ve spojení s odvoláním proti rozsudku, do něhož rozhodnutí to bylo pojato (§ 25 (2) zákona). I v tomto případě rozhoduje zajisté odvolací soud o otázce příslušnosti s konečnou platností (§ 36 (2) zákona). O tom, pokud soudce, před nímž se koná první rok, jest oprávněn a povinen, by, zamítnuv námitku nepřislušnosti, ihned pojednal a rozhodl o věci samé, stala se již zmínka a a bude ještě pojednáno.

Námitku nepřislušnosti soudu, která nebyla učiněna před pracovním soudem, pokud jí nemá soud dbáti z úřední moci, před soudem odvolacím již uplatniti nelze (§ 33 (2) zákona). Výklad tohoto ustanovení zavdává podnět k pochybnostem. Hledíc k ustanovení zákona (§ 22 (1)), podle něhož pracovní soud zkoumá svou příslušnost z úřední povinnosti, mohlo by se snad zdáti, že výhrada zákona (§ 33 (2)) „pokud jí nemá soud dbáti z úřední moci“ týká se i věcné i místní nepřislušnosti, věcné nepřislušnosti bez omezení, co jest důvodem věcné nepřislušnosti pracovního soudu. Tento názor jest však neudržitelný. Již proto, že by pak ustanovení § 33 (2) zákona nemělo smyslu. Dále proto, že v tomto ustanovení nemá zákon na mysli soud pracovní (soud první stolice), nýbrž soud odvolací. Pokud pak odvolací soud má z úřední moci dbáti nepřislušnosti pracovního soudu (soudu první stolice), vyplývá z dvojího ustanovení zákona. Jedním z nich jest ustanovení, podle něhož jest při prvním roku rozhodnuto o námitkách, že věc nenáleží před soudy pracovní nebo že pracovní soud jest místně nebo

věcně nepřislušný (§ 25 (1) zákona), druhým jest ustanovení, jímž prohlášeno za důvod zmatečnosti, že rozhodnuto bylo o věci, která nenáleží před soudy pracovní (§ 28 (1) čís. 3 zákona). Není tudíž v nížádném případě důvodem zmatečnosti, že pracovní soud nebyl místně příslušný. Co se týče věcné nepřislušnosti jest rozeznávati důvod nepřislušnosti. Důvodem může býti buďsi, že věc nenáleží před soudy pracovní, nebo že pracovní soud jest věcně nepřislušný (§ 25 (1) zákona). Zmatečností jest jen, bylo-li rozhodnuto o věci, která nenáleží před soudy pracovní (§ 28 (1) čís. 3), nikoli též, že pracovní soud byl věcně nepřislušný (§ 28 (1) čís. 3 ve srovnání s § 25 (1) zákona). Před soudy pracovní nenáleží věc buďsi proto, že ve smyslu zákona nejde vůbec o spor pracovní, buďsi proto, že sice jde o spor pracovní, ale o takový, který jest donucujícím způsobem (§ 1 (2) zákona) odkázán na jiné soudy neb orgány, než na soudy pracovní. Věcně nepřislušným jest pracovní soud pro pracovní spory, o nichž z vůle stran jest rozhodovati rozhodcům (§ 1 (3) zákona). Z řečeného vyplývá, že odvolací soud má, i když to nebylo před pracovním soudem namítáno, dbáti z úřední moci jen zmatečnosti, záležející v tom, že bylo pracovním soudem rozhodnuto o věci, která nenáleží před soudy pracovní, nikoliv i toho, že pracovní soud nebyl věcně nebo místně příslušný.

Spory o příslušnost mezi soudy pracovními a soudy řádnými řeší se způsobem, předepsaným ve čl. V. zákona ze dne 8. července 1930, č. 130 Sb. z. a n. (viz mé dílo „O ústrojí a příslušnosti soudů“). Tyto spory, pokud jde o věcnou příslušnost, nemohou vůbec vzejítí. Kladný spor jest ve sporném řízení nemyslitelný. Záporný spor o věcnou příslušnost jest vyloučen vzájemnou vázaností rozhodnutí o věcné příslušnosti. Rozhodl-li totiž řádný soud nebo rozhodčí soud zřízený podle smlouvy, neb zákona k rozhodování sporů z pracovních poměrů pravoplatně, že věcně jest příslušný soud pracovní, jest rozhodnutí takové závazné pro místně příslušný pracovní soud, u něhož byla žaloba později podána (§ 22 (2) zák.). A naopak, rozhodl-li pracovní soud pravoplatně, že jsou věcně příslušné soudy řádné nebo rozhodčí soud zřízený podle smlouvy nebo podle zákona k rozhodování sporů z pracovních poměrů, jsou tyto soudy rozhodnutím jeho vázány (§ 22 (3) zákona). To

znamená, že řádný nebo rozhodčí soud nesmějí odmítnouti žalobu z důvodu, že jest věcně příslušný soud pracovní (případ druhý), a pracovní soud nesmí odmítnouti žalobu z důvodu, že jest věcně příslušný řádný nebo rozhodčí soud (první případ). Lhostejno jest v tom i onom případě, zda se předechozí rozhodnutí o věcné nepřislušnosti stalo pravoplatným proto, že vůbec nebylo proti němu použito opravného prostředku, nebo že ho bylo použito bezúspěšně. Poněvadž dále, pokud v zákoně o pracovních soudech nejsou obsažena ustanovení zvláštní, platí o řízení před pracovními soudy předpisy o řízení před okresními soudy ve věcech sporných, platí pro řečené případy i ustanovení mající za účel, zachovati soukromoprávní účinky spojené s podáním žaloby (§ 232 (3) c. ř. s.). Bude-li totiž žaloba, odmítnutá pro věcnou nepřislušnost, do třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí podána u soudu pracovního (první případ) neb u řádného nebo rozhodčího soudu, trvají soukromoprávní účinky spojené s podáním žaloby.

Vzejde-li spor o místní příslušnost, jest postupovati podle čl. V. zákona č. 130/1930 Sb. z. a n.

§ 4. Mimořádná působnost pracovních soudů,

A. Odpor proti rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev (§ 38 zákona).

Bylo již pojednáno o tom, že zákonem o pracovních soudech (§ 1 (2) zákona) byla nedotčena ponechána ustanovení živnostenského řádu (§ 122, odst. 2. živn. ř.) o rozhodování sporů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli rozhodčími výbory živnostenských společenstev.

Již živnostenským řádem (§ 123 odstavec 7. a 8. živn. ř.) byla však stranám přiznána možnost, domáhati se proti rozhodnutím rozhodčích výborů odpomoci pořadem práva. Bylo jim přiznáno právo, napadnouti rozhodnutí rozhodčího výboru žalobou u řádného soudu. Pro žalobu stanovena osmidenní lhůta ode dne, kdy bylo rozhodnutí vyhlášeno. Zároveň vysloveno, že se žalobou prozatímní výkon napadeného rozhodnutí nezastavuje.

Zákon o pracovních soudech (§ 38 zákona) převzal toto ustanovení živnostenského řádu s těmito úchytkami:

1) pro žalobu proti rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev ve sporech, které náležejí k věcné příslušnosti pracovních soudů, jest příslušný pracovní soud, v jehož obvodu má společenstvo sídlo,

2) lhůta k žalobě činí v tomto případě 15 dnů a

3) čítá se od prohlášení napadeného rozhodnutí a, nebylo-li prohlášeno v přítomnosti obou stran, od doručení písemného vyhotovení.

O tom, co platí, není-li sídlo společenstva v obvodu pracovního soudu, zákon o pracovních soudech se nezmiňuje. Hledíc k zásadě § 42 zákona jest zastávati názor, že v tomto případě zůstává při ustanoveních živnostenského řádu.

B. Smírné odklizení hromadných sporů pracovním soudem (§ 39 zákona).

Hromadné spory mezi jedním nebo několika zaměstnavateli nebo jednou nebo několika jejich odborovými organizacemi a jednou nebo několika odborovými organizacemi zaměstnanců mohou býti na žádost některé ze stran předloženy pracovnímu soudu, v jehož obvodu spor vznikl, aby spor odklidil smírem (§ 39 (1) zákona).

O tom, co jest rozuměti hromadnými spory, zákon se nezmiňuje. Nemůže ovšem býti pochybnosti o tom, že zákon má na zřeteli jen spory, které, nebýti výjimečné jinaké příslušnosti, byly by předmětem sporného řízení před civilními soudy, takže jest vyloučiti věci soudního řízení mimosporného a věci náležející před úřady správní. Ani o tom není vážné pochybnosti, že zákon má na mysli spory z poměru pracovního, služebního a učebního, ano i jinak jest se pracovnímu soudu jen s těmito spory zabývati. Pochybné jest však, zda předmětem smírní činnosti pracovních soudů mohou býti i hromadné spory v případech, jež jsou podle zákona (§ 1 (2) zákona) absolutně vyloučeny z rozhodování pracovních soudů. Poukazem k širokému doslovu zákona (§ 39 (1) zákona) a k důvodům účelnosti kladného zodpovězení otázky není právě tak nic získáno, jako poukazem k ustanovení (§ 433 c. ř. s.), podle něhož lze navrhnouti u okresního soudu obeslání odpůrce k

pokusu smíru i v rozepři, která by jinak nepatřila k věcné příslušnosti okresního soudu. Že nelze pro kladnou odpověď na otázku nic dovozovati ze širokého doslovu zákona, jež ovšem mluví povšechně o hromadných sporech, vyplývá z toho, že, kdyby se ulpělo na tomto doslovu, byly by předmětem smírního řízení jakékoli spory mezi právními podmínkami, v zákoně uvedenými, tudíž i spory, jež nejsou pracovními spory ve smyslu zákona o pracovních soudech, což by proti duchu tohoto zákona bylo nepochybně mimo obor působnosti pracovních soudů. Selhává však i poukaz k důvodům účelnosti, poněvadž přisvědčením k otázce přenášela by se na pracovní soudy smírní činnost ve sporech, s nimiž se judikujícím způsobem vůbec nesmějí zabývati. Předmětem smírního řízení před okresními soudy jsou spory, jež vůbec patří do pravomoci řádných soudů. Naproti tomu záporné odpovědi na otázku nasvědčuje úvaha, že nemá smyslu, povolávati pracovní soudy ke smírní činnosti ve sporech, s nimiž se jinak zabývati nesmějí. Není zajisté úkolem smírní činnosti prosté působení na strany, by smír uzavřely, nýbrž i ujasnění sporných otázek a přesná úprava smíru, vyhovující na obě strany a povaze věci. Této způsobnosti pracovní soudy nemají ve sporech, o něž jde, poněvadž přisedící podle zásad o obsazení pracovních soudů se nepovolávají z těch skupin zaměstnanců a zaměstnavatelů, mezi nimiž by mohlo dojiti ke sporu, patřícímu před pracovní soudy.

Positivním předpisem zákona (§ 39 (4)) vyjmuty jsou ze smírní činnosti pracovních soudů hromadné námezdní spory zaměstnanců zemědělské a lesní výroby a jejich vedlejších živností, pokud nepodléhají živnostenskému řádu (§ 39 (4) zákona). Odůvodněn byl (odůvodnění vládního návrhu) tento předpis tím, že tyto pracovní poměry jsou zpravidla upraveny pro obvody celých zemí na základě směrnic celozemských a že by úpravy parciální mohly na zemědělskou výrobu působiti rušivě.

Stranami hromadného sporu mohou býti na straně zaměstnavatelů buď jednotlivý zaměstnavatel anebo několik zaměstnavatelů nebo jedna nebo několik odborových organizací zaměstnavatelů, na straně zaměstnanců jen kolektivum, t. j. buď

jedna nebo několik odborových organizací zaměstnanců (§ 39 (1) zákona).

Je-li na straně zaměstnavatelů několik zaměstnavatelů, ač nejde o jejich odborovou organizaci, jest jejich sdružení ke smírčímu řízení ryze zevní, vniterně zůstává každý ze zaměstnavatelů zcela samostatný, takže ohledně každého z nich může se smírčí řízení skončiti s různým výsledkem. Ohledně jednoho může se smírčí řízení minouti s úspěchem, ohledně jiného dojde ke smíru a může posléze ohledně jednotlivých zaměstnavatelů dojíti ke smíru různého obsahu.

Jinak má se věc, jsou-li stranami smírčího řízení jen odborové organizace. Ty jsou oprávněnými mluvčími členů organizace, jejich projevy a úmluvy působí pro jejich členy a proti nim. Proto také zákon (§ 39 (2)) ustanovuje, že po dobu závaznosti smíru jest podle smíru, který ujednaly organizace, posuzovati pracovní (služební) poměry jejich členů.

K pojmu odborové organizace vyžaduje se trvalost sdružení. Účelové semknutí se několika právních podmětů ad hoc by nestačilo. Musí dále jíti o trvalé sdružení zaměstnavatelů nebo zaměstnanců. V nauce uvádí se jako další požadavek, by šlo o zaměstnavatele nebo zaměstnance téhož nebo příbuzného pracovního odvětví. Tento požadavek neplyne sice z doslovu zákona, jest však jej nicméně schvalovati, poněvadž plyne z povahy věci, ano sotva lze si představití odborovou organizaci, objímající celou řadu různorodých pracovních odvětví a počítati s jednotnou úpravou pracovních otázek všech těchto odvětví. Tomu nasvědčuje i účel odborové organizace, jímž může býti jen úprava pracovního poměru a ochrana zájmů organizovaných členů proti druhé straně pracovního poměru.

Při hromadných sporech ve smyslu zákona půjde ponejvíce o výklad sporných ustanovení kolektivních smluv a o jejich porušování. Samo sebou se rozumí, že může jíti i o úpravu otázek, jež nejsou v pracovní (služební) smlouvě upraveny. I tu jde o výklad smlouvy a o řešení v duchu smlouvy.

Samo sebou se rozumí, že odborová organizace musí podle platného práva býti právní osobností, poněvadž, není-li tomu tak, jde o hromadný útvar, jenž jako takový nemá vůle zákonem uznávané.

Příslušným pro smírčí řízení jest pracovní soud, v jehož obvodu spor vznikl (§ 39 (1) zákona). Toto ustanovení jest s to, by zavdalo podnět k pochybnostem, ano nebude ve všech případech zřejmo, kde spor vznikl. Bude asi záležitostí na tom, kdy byl učiněn projev té strany, která ve sporné otázce učinila poslední projev, jímž odmítla opačné stanovisko druhé strany a jímž následkem toho stala se otázka spornou. Může se zajisté státi, že spor v tomto smyslu jest zmítněn v obvodech dvou nebo několika pracovních soudů. Pro ten případ není zajisté závady, by nebylo navrhovateli přiznáno právo výběru.

Smírčí řízení lze zahájití jen k návrhu. Zákon (§ 39 (1)) sice praví, že se smírčí řízení zahajuje na žádost některé ze stran, než není zajisté závady, by návrh nebyl učiněn srovnale oběma stranami.

Smírčí řízení se koná před pracovním soudem, nikoli jen před jeho předsedou. Jest tak ustanovení zcela vhodně, poněvadž při smírčím řízení nejde o jednotlivý sporný nárok, nýbrž o usměrnění pracovního (služebního) poměru pro budoucnost, při čemž nelze se obejítí bez součinnosti přísedících.

Ke smírčímu jednání nutno přirozeně obeslati obě strany. Pohrůzku straně, jež by se nedostavila, vyslovití nelze. Nedostaví-li se, bude smírčí řízení zmařeno.

Účinnost smíru, k němuž došlo, jest časově omezena. Doba závaznosti smíru může býti určena přímo smírem. Nebyla-li smírem stanovena, jest smír závazný pro obě strany po dobu šesti měsíců (§ 39 (2) zákona). Lhůtu jest zajisté čítati ode dne, kdy byl smír ujednán. Automatické prodloužení lhůty nastane, neohlásí-li ta neb ona strana před jejím skončením pracovnímu soudu, že nadále smírem vázána býti nechce. Ohlášení se musí státi nejméně jeden měsíc před skončením smluvené a, nebyla-li smluvena, zákonné (šestiměsíční) lhůty. Stalo-li se prohlášení v čas, omezí se pracovní soud na to, že o něm druhou stranu neprodleně zpraví. Tu pak smír po uplynutí lhůty přestane býti pro strany závazný. Pakliže se prohlášení nestalo vůbec a, zajisté, nebo pakliže se nestalo včas, zůstává smír závazný pro obě strany na dalších šest měsíců „anebo na delší lhůtu, která byla ve

smíru ujednána“ (§ 39 (3) zákona). Z tohoto ustanovení zákona vyplývá, že automatické prodloužení nastává při nejmenším na šest měsíců, takže, byla-li ve smíru samém ustanovena kratší než šestiměsíční lhůta, neprodlužuje závaznost smíru na tuto kratší, nýbrž na zákonnou šestiměsíční lhůtu.

Účinek smíru záleží v tom, že po dobu jeho účinnosti posuzovati jest pracovní (služební) poměry členů organizací, které smír ujednaly, podle jeho ustanovení (§ 39 (2) zákona). Tím samozřejmě není řečeno, že podle ustanovení smíru není posuzovati pracovní (služební) poměry zaměstnavatele, který sám ujednal pro sebe smír s organizací zaměstnanců (§ 39 (1) zákona). Vždyť i on jest smluvníkem smíru, smír jest i pro něho závazný (§ 39 (2) zákona). Zmínkou o organizacích má zřejmě býti jen tolik řečeno, že účinnost smíru, který uzavřela organizace, nastává pro její členy automaticky bez dalšího projevu s jejich strany. To platí nepochybně o těch, kdož byli členy organizace v čase, kdy smír byl ujednán. Neplatí to však o těch, kdož v tento čas členy organizace nebyli. Ohledně nich lze zajisté ujednatí výhrady a úchytky. Pakliže se stanou členy organizace teprve po ujednání smíru, bude otázkou případu, zda i pro ně platí ustanovení smíru.

Svou podstatou jest smír změnou, doplňkem aneb obmezením obapolných práv a závazků z pracovního (služebního) poměru. Nedbá-li ten neb onen smluvník za účinnosti smíru toho, co jím ujednáno, nezbývá než žaloba pro konkrétní smluvní kontravenci. Ve sporu bude k obsahu smíru hleděti jako k obsahu upravenému již soudním smírem.

Na paměti jest však podržeti, že teprve vládním nařízením má býti ustanoveno, od které doby ustanovení o smírčí činnosti pracovních soudů nabude účinnosti, a že toto vládní nařízení dosud nebylo vydáno (§ 39 (5) zákona).

C. Posudky a návrhy v otázkách týkajících se poměru pracovního, služebního nebo učebního (§ 40 zákona).

V otázkách týkajících se poměru pracovního, služebního nebo učebního jest pracovní soud

- 1) povinen na žádost ústředních úřadů podati dobré zdání
- 2) oprávněn činiti také z vlastního podnětu ústředním úřadům návrhy.

O takovém dobrém zdání nebo návrhu usnáší se pracovní soud v sedění, jehož se účastní předseda soudu jako předsedající, jeho (všichni) náměstkové, jsou-li ustanoveni, a výbor z přísedících. Výbor jest sestaven po třech z přísedících ze stavu zaměstnavatelů a zaměstnanců; jejich členy volí obě skupiny přísedících odděleně většinou hlasů. Jednání výboru řídí předseda pracovního soudu. Usnesení o dobrém zdání (o návrhu) děje se většinou hlasů, avšak ve zprávě ústřednímu úřadu buďtež uvedena i odchylná mínění a důvody pro ně.

ODDÍL TŘETÍ.

O ŘÍZENÍ PŘED PRACOVNÍMI SOUDY.

§ 1. *Všeobecná zásada.* Pokud v zákoně o pracovních soudech nejsou obsažena ustanovení zvláštní, platí o řízení před pracovními soudy předpisy o řízení před soudy okresními ve věcech sporných (§ 19 zákona).

K této všeobecné zásadě jest podotknouti, že se samou sebou rozumí a bylo též v materiálních k zákonu výslovně zdůrazněno, že pro pracovní soudy v zemi České a Moravsko-slezské budou prozatím povšechně platiti předpisy bývalé rakouského civilního řádu soudního, pro pracovní soudy na Slovensku a Podkarpatské Rusi pak předpisy civilního řádu soudního bývalé uherského. Poněvadž se oba civilní řády soudní v četných podstatných směrech od sebe liší, není až do sjednocení procesního práva ani před pracovními soudy obojí právní oblasti jednotnosti řízení.

Z řečeného dále vyplývá, že dvojakost procesního práva nebude bez významu ani pro výklad oněch zvláštních ustanovení, jež jsou obsažena o řízení v samém zákoně o pracovních soudech. Bude nutno hleděti k reflexům jednak těchto ustanovení na předpisy civilního řádu soudního, jednak předpisů civilního řádu soudního na tato ustanovení, by bylo docíleno výkladu zceleného a harmonického.

Po těchto povšechných poznámkách lze se obmeziti na pojednání o oněch zvláštních ustanoveních, jež jsou obsažena v samém zákoně o pracovních soudech.

§ 2. *Hlasování.* Koná-li se přelíčení za účasti přisedících, hlasuje napřed přisedící věkem starší, předseda odevzdá hlas naposledy (§ 26 (3) zákona). Tento předpis platí sice podle doslovu zákona jen pro pracovní soudy první stolice, není však

zajisté závady, by ho nebylo alespoň obdobně použito i na hlasování odvolacího soudu, rozhoduje-li o odvolání v senátě složeném ze tří soudců z povolání a ze dvou přisedících (§ 32 zákona). Hlasovali by tudíž napřed přisedící věkem starší, pak přisedící věkem mladší, pak oba soudci podle svého služebního pořadí a jako poslední předseda. V odvolacím senátě složeném jen ze tří soudců z povolání (§ 31 zákona), dále vždy v senátě dovolacím a v senátě rekursním hlasuje se v pořadí, předepsaném jurisdikční normou.

§ 3. Zástupci stran.

I. O zákonných zástupcích stran procesně nezpůsobilých nemá zákon o pracovních soudech zvláštní ustanovení. Platí proto po této stránce veškerá ustanovení civilního řádu soudního. Zejména přijde, je-li stranou nezletilý zaměstnanec, zhusta v úvahu jeho relativní procesní způsobilost (§ 2 c. ř. s.).

II. Procesně způsobilá strana může v řízení před pracovními soudy jednat buď sama, nebo může se dáti zastupovati svobodně zvoleným zmocněncem. Zástupcem může být každá svéprávná osoba, která jest schopna před soudem jednat (§ 23 (1) zákona). Není zcela jasno, co míní zákon schopností před soudem jednat. O tom sotva bude pochybnosti, že není schopen před soudem jednat a nemůže tudíž v řízení před pracovními soudy být zástupcem strany, kdo není schopen, aby se srozumitelně vyjádřil o předmětu právní rozepře neb aby ústně jednal. Ustanovení takového zástupce není ovšem o sobě neplatné, ale pracovní soud nebude s ním jednat, nýbrž bude postupovati tak, jak pro tento případ předepsáno pro řízení před řádnými soudy (§ 185 c. ř. s.). Rovněž sotva bude pochybné, že nelze ani před pracovními soudy připustiti jako zmocněnce osoby, jež jsou soudu známy jako pokoutníci. Zákon o pracovních soudech nemá o tom ustanovení a platí proto o tom ustanovení civilního řádu soudního (§ 29, odstavec druhý c. ř. s.). Jen v tom může být různost názoru, zda zástupce strany musí být procesně způsobilý. Otázka nebude ovšem závažnější praktické důležitosti, poněvadž podmínkou jest i svéprávnost a svéprávná osoba bude zpravidla i procesně způsobilou. Netřeba se proto s otázkou blíže zabývat.

III. Zastupování stran advokáty. Nucené zastupování advokáty předepsáno jest jen pro řízení dovolací. Dovolání a dovolací odpověď musí být podepsány advokátem (§ 34 (2) (3) zákona). V řízení první stolice a v řízení odvolacím strany v nižádném případě nejsou nuceny dáti se zastupovati advokáty. Zejména není potřebí, by odvolací spis byl podepsán advokátem (§ 29 zákona) a by se strany v řízení před odvolacím soudem daly zastupovati advokáty (§ 33 (1) zákona). V řízení první stolice jest v určitém směru zastoupení advokátem dokonce vyloučeno. Tak jest tomu ve sporech, jejichž předmět nemá hodnotu vyšší než 1000 Kč. V těchto sporech nemohou advokáti stranu zastupovati ani jako funkcionáři podniků, které jsou ve sporu před pracovním soudem stranami (§ 23 (1) zákona). Co míní slovy funkcionáři podniku zákon nevysvětluje. Tolik jest již podle doslovu zákona jisto, že nelze považovati za funkcionáře podniku jeho majitele. Ten, i když jest advokátem, může sám ve sporu jednat. Rovněž není ve smyslu zákona funkcionářem podniku zákonný zástupce podnikatele, zejména, jest-li jím osoba právnická nebo hromadná. Zákon chce patrně čeliti jen tomu, by podnikatelé nebo zákonní zástupci podnikatele, kteří nejsou advokáty, neobcházeli zákon tím, že by za sebe dali jednat funkcionářům podniku, kteří jsou advokáty, čímž by se ve sporu posílilo jejich postavení proti zaměstnancům, kteří této možnosti nemají.

Řečené obmezení neplatí a mohou se strany proto i ve sporech, jejichž předmět nemá hodnotu vyšší než 1000 Kč, dáti zastupovati v řízení odvolacím (§ 33 (1) zákona).

Z toho, co uvedeno, vyplývá, že strana, jíž bylo propůjčeno právo chudých, nemá ani v řízení před pracovními soudy ani v řízení odvolacím nárok na to, by jí k prozatímně bezplatnému hájení jejich práv zřízen byl advokát. Tento nárok propůjčuje zákon (§ 64, č. 3 a § 66 c. r. s.) jen pro procesní úkony, pro které jest předepsáno nucené zastupování advokáty. Má proto strana nárok na ustanovení advokáta chudých jen k podání dovolání a dovolací odpovědi (§ 34 (2 a 3) zákona a § 66 c. ř. s.).

Vládním nařízením budou stanoveny zvláštní s a z b y o d-

měn za zastupování advokáty v řízení před pracovními soudy i v řízení opravném (§ 23 (2) zákona).

§ 4. Co se týče řízení před pracovními soudy a před odvolacími soudy zdůrazňuje jednak zákon, jednak pak zejména jednací řád pro pracovní soudy různými předpisy, že povaha pracovních sporů vyžaduje rychlého vyřízení věci.

Pracovní soud podle potřeby ustanoví a vyhlásí určité dny a hodiny, kdy se mohou strany bez obsílky dostavit, aby zahájily rozepři anebo jednaly o smír (§ 24 zákona). Co se týče jednání o smír platí kromě toho předpisy civilního řádu soudního (§§ 204 až 206 a § 433 c. ř. s.).

Projednávání sporu před pracovním soudem vyznačuje se proti řízení před řádnými soudy sborovými kromě jiného tím, že jednak první rok není obligatorní, jednak není písemné žalobní odpovědi. V onom směru jednací řád pro pracovní soudy (§ 19 (2)) předpisuje, že předseda pracovního soudu nebo jeho náměstek, jemuž jest věc podle rozvrhu práce přikázána, ustanoví první rok, je-li to účelné. Platí tu tedy totéž, co nařízeno o prvním roku v řízení před řádnými okresními soudy (§ 440 c. ř. s.).

I. První rok koná se k tomu konci, aby věc byla vyřízena smírem, rozsudkem pro zmeškání, uznání anebo vzdání se nároku žalobního aneb aby rozhodnuto bylo o námitkách, že věc nenáleží před soudy pracovní, že pracovní soud jest místně nebo věcně nepřislusný, že o téže věci byl zahájen spor anebo bylo právoplatně rozhodnuto (§ 25 (1) zák.). Z tohoto zajisté taxativního výpočtu věcí, jež mohou býtí předmětem prvního roku, a z dalšího ustanovení (§ 25 (2) zákona), podle něhož o všech jiných námitkách má býtí jednáno a rozhodnuto současně s jednáním a rozhodnutím o věci hlavní, vyplývá, že o ostatních věcech, jež jsou v řízení před řádnými soudy předmětem prvního roku, lze v řízení před pracovními soudy jednati a rozhodovati jen současně s jednáním a rozhodnutím o věci hlavní.

Byla-li věc při prvním roku vyřízena smírem, rozsudkem pro zmeškání, uznání nebo vzdání se žalobního nároku, jest řízení před pracovním soudem skončeno, při smíru bez-

výjimečně, jinak pod podmínkou, že se rozsudek stane právoplatným.

O shora uvedených námitkách rozhodne soud, t. j. předseda pracovního soudu nebo jeho náměstek, před nimiž se konal první rok usnesením. Bylo-li námitce vyhověno, budiž, ana v tomto případě bude žaloba odmítnuta a další řízení prozatím odpadá, usnesení zvlášť vyhotoveno a stranám doručeno. Proti tomuto usnesení má žalobce právo k rekursu, o němž s konečnou platností rozhodne krajský soud, v jehož obvodu jest pracovní soud (§ 36 zákona).

Pakliže námitka byla zamítnuta, budiž (ihned) jednáno o věci hlavní (§ 25 (2) zákona). Rozhodnutí o námitce budiž v tomto případě pojato do rozsudku a lze mu pak odporovati jediné ve spojení s odvoláním proti tomuto rozsudku (§ 25 (2) zákona). Platí tu tudíž v podstatě totéž, co v řízení před řádnými okresními soudy jest předepsáno pro spory bagatelní (§ 450 a § 261, odstavec druhý a třetí c. ř. s.).

II. Přípravná podání jsou přípustná jen ve sporech, jejichž předmět má hodnotu vyšší než 2000 Kč, a vůbec ve sporech, ve kterých jde o obsáhlou skutkovou podstatu nebo o složitý právní poměr (§ 20 (2) zákona). Z tohoto doslovu zákona jest souditi, že ve sporech, jejichž předmět má hodnotu vyšší než 2000 Kč, není podmínkou přípustnosti přípravných podání, by šlo o obsáhlou skutkovou podstatu nebo složitý právní poměr, kdežto naopak ve sporech posléze řečené povahy, na hodnotě předmětu nezáleží. Učiniti přípravná podání jest právem, není však zpravidla povinností stran (§ 20 (2) zákona). Tato povinnost může, ale nemusí, býtí uložena jen stranám, zastoupeným advokáty (§ 20 (2) zákona), tedy jen ve sporech o hodnotu vyšší než 1000 Kč (§ 23 (1) zákona). Nejsou-li strany zastoupeny advokáty, může předseda ve sporech takových ku přípravě ústního jednání slyšení strany a sepsati o tom protokol (§ 20 (2) zákona).

Tato ustanovení shodují se celkem s tím, co nyní o přípravných podáních jest předepsáno pro řízení před okresními soudy (třetí odstavec § 440 c. ř. s. v doslovu čl. III. čís 4 zákona ze dne 8. července 1930, č. 130 Sb. z. a n.). Tento zákon se nezmiňuje o tom, zda za ostatních zákonných předpokladů mohou strany i bez soudního příkazu uči-

niti přípravná podání, ustanovuje však dále, že soudní příkaz lze udělit při prvním roku nebo při prvním ústním jednání a že ke splnění příkazu jest stranám ustanoviti lhůtu, zpravidla nepřesahující dva týdny. Tato další ustanovení civilního řádu soudního platí zajisté i v řízení před pracovními soudy (§ 19 zákona). Civilní řád soudní uvádí dále, že účelem přípravných podání jest, jakž vůbec nařízeno pro přípravná podání (§ 78 c. ř. s.), by při přednesení značného rozsahu byly v přípravných podáních uvedeny skutkový podklad sporu i nabízené důkazy. Není tudíž ani tu dovoleno, by do přípravných podání byly pojímány právní vývody a výklady o pravděpodobnosti a hodnověrnosti jednotlivých skutkových tvrzení neb o domnělé průvodní moci nabízených důkazů (§ 78, poslední odstavec c. ř. s.). Zákon o pracovních soudech se o přípustném obsahu přípravných podání v prvé stolici nezmiňuje. Připouští přípravná podání ve sporech, jejichž předmět má hodnotu vyšší než 2000 Kč, bez dalšího obmezení, ve všech sporech pak, jde-li o obsáhlou skutkovou podstatu neb o složitý právní poměr. Než i v posléz uvedených sporech jest se obmeziti v přípravných podáních na skutkový a důkazní přednes s vyloučením právních vývodů a rozboru otázky důkazní.

III. Příprava přelíčení. Přelíčení připraví předseda tak, aby řízení mohlo býti skončeno při jediném přelíčení. To platí zejména o sporech o mzdu, provisi a jiné služební požitky a odměny (§ 2 písm. a) zákona), o vydání neb obsah vysvědčení o vykonané práci (službě) a o náhradní nároky z toho vznikající (§ 2 písm. d) zákona) a o výpověď, vyklizení nebo nájemné z bytů, jichž užívání zaměstnavatel poskytl zaměstnanci bezplatně anebo za plat (§ 2 písm. f) a § 26 (1) zákona). Za tím účelem předseda pracovního soudu (jeho náměstek) zařídí, nařizuje přelíčení, vše, čeho je třeba, aby věc mohla býti projednána pokud možno při jediném roku. Zejména obešle k přelíčení svědky a znalce, vyzve strany, aby při přelíčení předložily listiny nebo jiné průvodní prostředky, kterých se chtějí dovolávati, a uloží stranám, aby se k přelíčení osobně dostavily (§ 19 (3) jednacího řádu pro pracovní soudy).

IV. Přelíčení u pracovního soudu lze odročiti jen

zcela výjimečně, nebylo-li možno řízení při prvném přelíčení skončiti. I při ustanovení nového roku pro odročena přelíčení jest přihlížeti k tomu, že povaha pracovních sporů toho vyžaduje, aby vyřízení bylo vydáno v době co nejkratší (§ 20 jednacího řádu pro pracovní soudy). Jinak platí o odročeni přelíčení předpisy civilního řádu soudního (§ 19 zákona).

V. Přelíčení o věci hlavní koná se zásadně za účasti přisedících (§ 26 (1) zákona). Strany mohou se však vzdáti toho, aby se přelíčení konalo za účasti přisedících. K tomu je třeba souhlasu obou stran. Prohlášení souhlasu může se státi písemně nebo protokolárně a musí se, má-li býti účinným, státi před započatím přelíčení. Zejména může se státi hned při prvním roku. V tomto případě provede předseda ihned při témže roku i přelíčení o věci hlavní a vydá rozsudek (§ 25 (3) zákona). Chtějí-li se strany vzdáti účasti přisedících teprve po prvním roku, musí tak učiniti ještě před započatím přelíčení (§ 25 (3) zákona), to jest před vyvoláním věci (§ 133 c. ř. s. a § 19 zákona).

VI. Přelíčení o věci hlavní. Na počátku přelíčení podá předseda zprávu o výsledku dosavadního jednání (§ 26 (2) zákona). Při ústním přelíčení má předseda působiti k tomu, aby věc byla všestranně probrána a objasněna, zejména vhodnými dotazy a výzvou, aby strany co nejpřesněji a nejurčitěji vylíčily skutkový podklad sporu a se určitě vyjádřily o tvrzeních odpůrcových (§ 21 jednacího řádu pro pracovní soudy). Přisedící mají právo dotazovati se stran, svědků i znalců, aby věc byla náležitě objasněna (§ 26 (2) zákona, § 21 jednacího řádu).

VII. O jednacím protokolu má zákon zvláštní ustanovení jen pro spory, jejichž předmět nemá hodnotu vyšší než 300 Kč (§ 20 (1) zákona). Do jednacího protokolu jest zapsati totéž, co jest předmětem protokolování v bagatelních rozepřích před řádnými okresními soudy (§ 451 c. ř. s.). O všeobecných údajích každého jednacího protokolu (§ 207, čís. 1. až 3. c. ř. s.) se sice zákon zvlášť nezmiňuje, jest je však zajisté pojmouti i do jednacího protokolu o ústním přelíčení před pracovními soudy.

VIII. Rozsudek buď zpravidla prohlášen ústně hned po skončení ústního přelíčení (§ 21 (1) zákona). Ústní pro-

hlášení rozsudku jest pravidlem, jeho písemné vydání omeziti jest jediné na případy, kde ústní prohlášení rozsudku vůbec nebylo možné. Písemně vydaný rozsudek buď však odevzdán kanceláři vždy do osmi dnů od skončení věci (§ 22 jednacího řádu pro pracovní soudy).

Prohlašuje ústně rozsudek poučí předseda strany o právu odvolacím, o jeho rozsahu, o lhůtě odvolací a místě, kde se odvolání podává (§ 21 (2) zákona).

Rozsudek, i když byl ústně prohlášen, jest stranám v písemném vyhotovení doručiti (§ 21 (1) zákona). Písemná vyhotovení rozsudků buďte stranám doručena zpravidla ve lhůtě nepřesahující 8 dnů od vyhlášení rozsudku nebo od odevzdání písemného vyhotovení rozsudku soudní kanceláři, nebyl-li rozsudek ústně prohlášen (§ 22 jednacího řádu pro pracovní soudy). Totéž poučení o opravných prostředcích, jež se má státi při ústním prohlášení rozsudku, jest uvést i v písemném vyhotovení rozsudku (§ 21 (2) zákona). Účinným proti stranám stává se rozsudek, i když byl ústně prohlášen, teprve doručením písemného vyhotovení rozsudku. Teprve den po tom počíná běh odvolací lhůty (§ 29 zákona). V řízení před pracovními soudy neplatí výjimečné předpisy civilního řádu soudního, podle nichž se rozsudek v určitých případech stává proti stranám účinným již ústním prohlášením.

IX. Ocenění hodnoty předmětu sporu v rozsudku. Bylo-li rozsudkem rozhodnuto o nároku, který nezáleží v plnění peněžitém, ustanoví soud zároveň hodnotu předmětu sporu. Je-li toho třeba, vyslechne soud k tomu konci při jednání strany. Tomuto ocenění předmětu sporu lze odporovati rekusem, který lze spojit s odvoláním (§ 27 zákona). Toto ustanovení, jež má význam pro přípustnost odvolání, pokud se týče dovolání, liší se v několika směrech od ustanovení civilního řádu soudního. Rozdíl jest především v tom, že povinnost ustanoviti hodnotu předmětu sporu uložena jest v řízení před pracovními soudy pracovnímu soudu, tudíž soudu první stolice, v řízení před řádnými soudy soudu odvolacímu (§ 500, odstavec třetí c. ř. s.). Další rozdíl jest v tom, že řečená povinnost uložena jest pracovnímu soudu bezvýjimečně, odvolacímu soudu v řízení před řádnými soudy jen, byl-li rozsudek první stolice odvolacím soudem potvrzen. Posléze jest rozdíl i v tom pod-

statném směru, že ocenění předmětu sporu pracovním soudem lze odporovati rekusem, kdežto stanovení hodnoty předmětu sporu v odvolací stolici nelze napadati opravným prostředkem. O směrnicích pro ocenění předmětu sporu lze zajisté použití směrnic daných po této stránce pro odvolací soudy v řízení před řádnými soudy (§ 500, odstavec třetí c. ř. s.). Zájem stran na rekursu proti ocenění hodnoty předmětu sporu může býti různý. Strana, která před pracovním soudem zvítězila a jest s jeho rozsudkem spokojena, může rekusem usilovati o to, by hodnota předmětu sporu nebyla stanovena výše než 300 Kč, neb alespoň ne výše než 2000 Kč, poněvadž tím jest pro odpůrce možnost odvolání valně obmezena a možnost dovolání po případě zcela vyloučena. Prosoudivší odpůrce bude míti zájem opáčný. Ať byl rekurs spojen s odvoláním anebo podán samostatně, soud odvolací nejprve rozhodne o rekursu, by si takto zjednal pevný podklad pro řízení odvolací. Stalo-li se ocenění hodnoty předmětu rozepře právoplatným, poněvadž rekursu nebylo použito nebo druhá stolice rekursu nevyhověla, jest závazným i pro soud odvolací i pro soud dovolací.

§ 5. Opravné prostředky.

Opravné prostředky proti rozsudkům.

Jako v řízení před řádnými soudy jest i v řízení před pracovními soudy opravným prostředkem proti rozsudkům pracovního soudu odvolání, proti rozsudkům odvolacích soudů dovolání (revise).

A. Odvolání. Odvolací a dovolací lhůta činí 15 dnů. Zákon přidržel se v tomto směru civilního řádu soudního bývale uherského.

I. Formální náležitosti odvolání. Odvolání z rozsudku pracovního soudu podati jest písemně nebo ústně do protokolu u pracovního soudu anebo, nebydlí-li strana v obvodu pracovního soudu, ústně do protokolu okresního soudu jejího bydliště. Podpisu advokáta na odvolacím spise není třeba (§ 29 zákona). Ústní odvolání z rozsudku pracovního soudu přijímá předseda pracovního soudu nebo jeho náměstek, jemuž věc jest přikázána, anebo soudce okresního soudu odvolatelova

bydliště, jemuž jsou přikázány věci sporné; zapisovatel se-
píše o ústně podaném odvolání protokol (§ 23 jednacího řádu
pro pracovní soudy). Protokol jest upraven podle ustanovení
o písemném odvolání (§ 79 c. ř. s.).

II. Věcný obsah odvolání. V zákoně jest řečeno jen tolik,
že ve sporech o hodnoty vyšší než 300 Kč netřeba v odvolání
uváděti odvolací důvody (§ 28 (2) zákona), dále vysvětluje
ze zákona, že v odvolání nutno uvést odvolací návrh, poně-
vadž se před odvolacím soudem věc projednává v mezích
určených návrhy stran v odvolání (§ 33 (1) zákona), a poslé-
ze ustanovuje zákon (§ 33 (3)), že o nových nárocích kte-
rékoli strany nelze před odvolacím soudem jednat.

III. Odvolací řízení. Odvolání sepsané u okresního soudu
odvolatelova bydliště buď neprodleně zasláno pracovnímu
soudu, proti jehož rozsudku bylo podáno (§ 23 jednacího řádu
pro pracovní soudy). Jeho včasnost řídí se ovšem dnem, kdy
bylo protokolárně podáno u okresního soudu odvolatelova
bydliště.

Každé odvolání prozkoumá pracovní soud co do jeho
včasnosti. Sezná-li, že bylo podáno opožděně, odmítne
je usnesením (§ 468 c. ř. s.). Použití tohoto předpisu na
odvolání v řízení před pracovními soudy není vyloučeno ani
výslovným předpisem zákona ani povahou tohoto řízení. Na-
opak bylo by zbytečným mrháním času a neplodným zatěžo-
váním soudů, kdyby i opožděná odvolání musela býti před-
kládána.

Jako v řízení před řádnými soudy nesmí ani v řízení
před pracovními soudy odvolání býti odmítnuto pracovním
soudem pro nepřipustnost anebo pro obsahovou
vadnost odvolání.

Zákon nezmiňuje se o tom, zda odvolání má býti v jed-
nom vyhotovení dodáno pracovním soudem odvolatelovu od-
půrci k podání odvolacího sdělení (§ 468, odstavec druhý
c. ř. s.). Zákonem není to zakázáno a účelná příprava řízení
před odvolacím soudem odůvodňuje, by se tak stalo. Jiná jest
však otázka, zda strany mohou v řízení před odvolacím
soudem použití i takových nových skutkových okolností a
nových průvodů, jež nebyly pojaty odvolatelem do odvolacího
spisu a odvolatelovým odpůrcem do odvolacího sdělení (§

482, odstavec druhý c. ř. s.). K této otázce jest odpověděti
kladně, poněvadž opácné ustanovení civilního řádu soudního
jest důsledkem zákazu novot v odvolacím řízení, kdežto,
jak bude ještě vyloženo, ve sporech o hodnotě přes 300 Kč
projednává se věc před odvolacím soudem znovu v mezích
určených návrhy stran v odvolání a není třeba přípravných
podání (§ 33 (1) zákona).

Když odvolací lhůta uplynula oběma stranám, předloží
pracovní soud spisy odvolacímu soudu a strany o tom vyro-
zumí (§ 29 a § 23 jednacího řádu pro pracovní soudy).
Předpis, podle něhož uloženo pracovnímu soudu, by vyrozuměl
strany o předložení spisů odvolacímu soudu, jest předpisem
novým, procesnímu právu neznámým. Jeho účelem jest, uvě-
domiti strany o průběhu rozepře. Při tomto uvědomění bude
odvolatelovu odpůrci doručeno vyhotovení odvolacího spisu,
ovšem ale bez dalšího poučení a bez všelikého poukazu.

IV. Postup řízení na odvolacím soudu bude různý podle
toho, zda jde o spor, ve kterém hodnota předmětu není vyšší
než 300 Kč, či o spor, jehož hodnota jest vyšší než 300 Kč.

Co se týče zjištění hodnoty předmětu rozepře jest si
uvědomiti předpis zákona (§ 27), o němž již byla řeč a
jímž uloženo pracovnímu soudu, by, rozhoduje o nároku,
který nezáleží v plnění peněžitém, ustanovil v rozsudku zá-
roveň hodnotu předmětu sporu.

a) O odvolání z rozsudku pracovního soudu ve sporech,
ve kterých hodnota předmětu není vyšší než 300
Kč, bylo již pojednáno (viz Oddíl první, § 2 II písm. b)).
Dodati jest ještě toto:

V zákoně (§ 31) jest upraven i způsob rozhod-
nutí, vyhoví-li odvolací soud odvolání. Odvolací soud zruší
rozsudek pracovního soudu, podle okolností i řízení jej před-
cházející, které bylo zasaženo důvodem zmatečnosti. Shledá-li
zmatečnost v tom, že bylo rozhodnuto o věci, která nenáleží
před soudy pracovní (§ 28 (1), č. 3), odvolací soud žalobu
odmítne. Samo sebou se rozumí, že jako soud pracovní jest i
soud odvolací vázán a nesmí odmítnouti žalobu, rozhodl-li
řádny soud nebo rozhodčí soud zřízený podle smlouvy nebo zá-
kona k rozhodování sporů z pracovních poměrů právoplatně,
že věcně jest příslušný soud pracovní (§ 22 (2) zákona).

Jinak, to jest, nejde-li o řečený důvod zmatečnosti, vrátí odvolací soud věc pracovnímu soudu, aby znovu rozhodl, podle potřeby řízení doplně anebo proveda je znovu (§ 31 zákona). Z tohoto obsahu jest nade vší pochybnost patrné, že zákon má tu na zřeteli jen odvolání, jež bylo podáno výlučně z důvodu zmatečnosti. O obsahu odvolacího rozhodnutí pro případ, že bylo odvolání podáno z věcných důvodů, byvši v rozsudku pracovního soudu pro zásadní význam rozhodnutí prohlášeno za přípustné (§ 28 (1) zákona), není v zákoně zmínky. Ani v tomto případě není podle doslovu zákona (§ 31 zákona) a hledíc k jeho ustanovení (§ 32 zák.), podle něhož řádné odvolací řízení má místo jen ve sporech o hodnotu vyšší než 300 Kč, pochybnosti o tom, že odvolací soud rozhodne o odvolání v zasedání neveřejném ve tříčlenném senátu složeném ze soudců z povolání na základě spisů s konečnou platností usnesením. Toto uspořádání přiči se, jak již doličeno, procesuální zásadě, podle níž se věcné rozhodnutí sporu děje rozsudkem. Toto uspořádání věci zavdává podnět k dalším pochybnostem. Uzná-li odvolací soud odvolání věcně odůvodněným a spor jest po skutkové stránce zralý k rozhodnutí, není zajisté oprávněn, by zrušil rozsudek pracovního soudu pro mylné právní posouzení věci a vrátil ji pracovnímu soudu, by znovu rozhodl. Tento postup byl by zcela nedůvodným a prázdným formalismem, přičicím se požadavku, by spory před pracovními soudy byly projednány co nejrychleji a bez zbytečných formálností. Tu nezbude, než aby odvolací soud rozsudek pracovního soudu ve věci změnil a nahradil jej rozhodnutím věcně správným. Ovšem může tak, jak již řečeno, učiniti jen usnesením. Pochybné, jak má odvolací soud v tomto případě postupovati, sezná-li, že spor při správném právním pojetí věci nebo s procesuálního hlediska není skutkově zralý k rozhodnutí. Jde o to, zda má odvolací soud sám učiniti spor po skutkové stránce zralým k věcnému rozhodnutí, či zda má rozsudek zrušiti a vrátiti věc za tím účelem pracovnímu soudu. Přijatelnějším se zdá druhý postup, poněvadž by jinak strany byly připraveny o důležité procesní právo k součinnosti při rozboru a při zjišťování skutkového děje, an by jinak odvolací soud i tu pokračoval v zasedání neveřejném bez účasti a kontroly stran.

b) *Ve sporech o hodnotu vyšší než 300 Kč* projednává se věc před odvolacím soudem znovu v mezích určených návrhy stran v odvolání. O řízení před odvolacím soudem platí obdobně ustanovení civilního řádu soudního o řízení před sborovými soudy první stolice jako soudy procesními s tou změnou, že není třeba přípravných podání, že strany mohou dáti se zastupovati osobami jmenovanými v § 23 a že tu neplatí obmezení v příčině zastupování advokáty (§ 33 (1) zákona).

Toto ustanovení bylo doslova převzato ze zákona o soudech živnostenských (§ 31, odstavec druhý zákona o soudech živnostenských). Lze proto k výkladu tohoto ustanovení poukázati k bohaté judikatuře k totožnému ustanovení zákona o soudech živnostenských.

Dodává-li zákon (§ 33 (3) zák.), že o nových nárocích kterékoli strany nelze jednati, nelze tomu rozuměti tak, že jest veskrze vyloučena i změna žaloby, jakž jest tomu v odvolacím řízení před řádnými soudy (§ 483, odstavec třetí c. ř. s.). O změně žaloby platí ustanovení civilního řádu soudního o změně žaloby za řízení před procesním soudem prví stolice (§ 33 (1) zákona).

Rozhodnutí o odvolání dodá odvolací soud v potřebném počtu písemných vyhotovení spolu se spisy soudu pracovnímu, který doručí rozhodnutí odvolacího soudu stranám (§ 24 (1) jednacího řádu pro pracovní soudy).

B. Dovolání. Podle zákona o živnostenských soudech bylo dovolání vůbec vyloučeno. Zákon o pracovních soudech dovolání z rozsudku odvolacího soudu zásadně připouští (§ 34 (1) zákona). Odůvodněno to tím, že pravomoc pracovních soudů jest v poměru ku pravomoci bývalých živnostenských soudů daleko obsáhlejší a že připuštěním dovolání bude zajištěna jednotnost rozhodování.

Vůbec nepřipustné jest dovolání ve sporech, ve kterých hodnota předmětu není vyšší než 300 Kč. To plyne z toho, že o odvolání v těchto sporech rozhoduje odvolací soud s konečnou platností a že rozhoduje o něm usnesením (§ 31 zákona), kdežto dovoláním lze napadati jen rozsudky odvolacích soudů (§ 34 (1) zákona).

Obmezeně přípustným jest dovolání, nepřesahuje-li hodnota předmětu sporu 2000 Kč. V těchto sporech jest dovolání

proti změnujícímu rozsudku odvolacího soudu bez dalšího přípustné, proti rozsudku potvrzujícímu zásadně vyloučeno. Než i proti potvrzujícímu rozsudku lze podati dovolání, prohlásil-li je odvolací soud v rozsudku za přípustné, protože jde o rozhodnutí zásadního významu (§ 34 (1) zákona).

Lhůta k dovolání činí patnáct dnů od doručení rozsudku odvolacího soudu (§ 34 (2) zákona). Dovolání jest podati u pracovního soudu přípravným podáním podepsaným advokátem (§ 34 (2) zákona).

Dovolání lze podati jen z důvodů, ze kterých jest připuštěno dovolání před soudy řádnými (§ 34 (1) zákona a § 503 c. ř. s.).

Uváděti v řízení dovolacím nová tvrzení o skutcích nebo nové důkazy není dovoleno (§ 34 (4) zákona). Přes tento doslov zákona jest jako v řízení před řádnými soudy (§ 504, odstavec druhý c. ř. s.) i tu uznati za přípustný nový skutkový a důkazní přednes na doličení nebo vyvrácení dovolacího důvodu zmatečnosti nebo kusosti řízení, poněvadž i tyto dva dovolací důvody jsou v řízení před pracovními soudy přípustné (§ 34 (1) zákona) a bez připuštění novot v naznačeném směru by jich po případě vůbec nebylo lze použiti.

Rízení o dovolání u pracovního soudu, u něhož bylo podáno. Zákon se nezmiňuje o tom, jak naložiti s dovoláním, jež bylo podáno opožděně nebo není přípustné. Platí tu proto ustanovení civilního řádu soudního (§ 507), podle něhož náleží procesnímu soudu první stolice, tu pracovnímu soudu, by opožděné nebo nepřipustné dovolání usnesením odmítl. Oporou pro tento názor jest jednak ustanovení, podle něhož pracovní soud doručí stejnopis dovolání dovolatelovu odpůrci jen, bylo-li dovolání podáno včas (§ 34 (3) zákona), jednak ustanovení, podle něhož, není-li v zákoně o pracovních soudech jinak ustanoveno, platí o dovolacím řízení ustanovení civilního řádu soudního (§ 35 (2) zákona), a úvaha, že předpis o tom, jak postupovati, je-li dovolání nepřipustné nebo opožděné, jest předpisem o dovolacím řízení.

S dovoláním formálně vadným, zejména s dovoláním, jež není podepsáno advokátem, naloží pracovní soud podle ustanovení civilního řádu soudního o postupu při podáních formálně vadných (§§ 84 a 85 c. ř. s.). Naproti tomu nepřisluší

pracovnímu soudu zkoumati, zda dovolání vyhovuje obsahově zákonu (§ 506 č. 1 až 3 c. ř. s.).

Je-li dovolání přípustné, podané včas a formálně bezvadné, doručí pracovní soud jeden jeho stejnopis dovolatelovu odpůrci, který může podati do patnácti dnů u téhož soudu odpověď, rovněž podepsanou advokátem (§ 34 (3) zákona).

Není, jakž je tomu při odvolání (§ 29 zákona) předsáno, by pracovní soud, předkládáje spisy nejvyššímu soudu, vyrozuměl o tom strany.

Nejvyšší soud rozhodne o dovolání v neveřejném zasedání bez ústního přelíčení podle spisů (§ 35 (1) zákona). Toto ustanovení není v právní oblasti civilního řádu soudního ničím zvláštním (§ 509, odstavec první c. ř. s.). Pochybným by mohlo býti, zda může dovolací soud, uzná-li to výjimečně potřebným, nicméně naříditi ústní dovolací líčení (§ 509, odstavec druhý c. ř. s.). K této otázce jest odpověděti záporně jednak vzhledem k bezvýjimečnému doslovu zákona (§ 35 (1) zákona), jednak v úvaze, že pro ústní dovolací líčení platí v řízení před řádnými soudy předpisy o ústním odvolacím přelíčení (§ 509, odstavec druhý c. ř. s.), tudíž zejména i předpis o zákazu novot v odvolacím řízení (§ 482 c. ř. s.), kdežto v odvolacím řízení podle zákona o pracovních soudech novoty, jakž již vyloženo, se připouštějí, takže, kdyby ústní dovolací přelíčení bylo výjimečně dopuštěno a mělo býti prováděno podle předpisů o odvolacím řízení ve sporech pracovních, tudíž s připuštěním novot, byl by tu rozpor se zákazem novot v dovolacím řízení (§ 34 (4) zákona).

O dovolání rozhodne nejvyšší soud v mezích návrhů obsažených v dovolacím spise (§ 35 (1) zákona). Tím však není dovolací soud osvobozen od povinnosti, by dbal okolností, k nimž jest soudu přihlédnouti v každém období řízení z úřadu, i když to stranami nebylo uplatňováno, na př. nedostatku procesní způsobilosti atd.

Jako v řízení před řádnými soudy i v řízení před pracovními soudy rozhodne dovolací soud zpravidla ve věci samé (§ 34 (2) zákona, § 510 c. ř. s.). Není-li to možno, zruší rozsudek odvolacího soudu usnesením a, je-li toho třeba,

vrátí mu věc, aby o ní znovu rozhodl. V dalším řízení jest odvolací soud vázán právním posouzením věci, o které se rozhodnutí soudu dovolacího opírá (§ 35 (2) zákona a § 511 c. ř. s.). O možnostech, které se vyskytnou, není-li dovolací soud s to, by rozhodl ve věci samé, zákon se nezmiňuje. Platí tu proto (§ 19 zákona), jakž ostatně jest v zákoně výslovně předepsáno (§ 35 (2) zákona), ustanovení civilního řádu soudního, arcit' jen potud, pokud jsou srovnatelná se zvláštní úpravou řízení ve sporech pracovních. S tohoto hlediska jest na příklad zaujmouti stanovisko k otázce, zda může dovolací soud, vyhoví-li dovolání pro kusost řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.), zrušiti rozsudky obou předešlých stolic a odkázati věc na soud první stolice (§ 510 (1) c. ř. s.). Pochybnosti v této otázce vzházejí z toho, že se věc projednává před odvolacím soudem znovu podle ustanovení civilního řádu soudního o řízení před sborovými soudy první stolice, takže odvolací soud může právě tak a právě v témž rozsahu učiniti věc zralou ke konečnému rozhodnutí, jako soud pracovní, a ustanovení civilního řádu soudního o odkázání sporu na procesní soud souvisí a jest do jisté míry důsledkem zákazu novot v odvolacím řízení.

C. Rekurs jest jako v řízení před řádnými soudy i v řízení před pracovními soudy opravným prostředkem proti usnesení. Proti rozsudku pracovního soudu jest opravným prostředkem rekurs právě tak, jako v řízení před řádnými soudy (§ 55 c. ř. s.) jen, napadá-li se rozsudek jen ve výroku o útratách (§ 36 (1) zákona).

O *přípustnosti rekursu* proti usnesením zákon (§ 36 (1)) má povšechné ustanovení, podle něhož lze rekusem odporovati usnesením pracovního soudu nebo jeho předsedy. Z tohoto ustanovení zákona vyplývá, že zákon má na mysli jen usnesení, jež v první stolici byla vydána, ať pracovním soudem, ať jeho předsedou. Zákon převzal zásadu civilního řádu soudního (§ 514 c. ř. s.), podle níž jest rekurs proti usnesením soudu první stolice zásadně přípustný, leda že by byl zákonem vyloučen aneb odložen. Tato výhrada nebyla pojata do zákona o pracovních soudech, platí však zajisté i pro řízení před pracovními soudy, jde-li o usnesení, pro něž platí obdobně ustanovení civilního řádu soudního a proti

nimž podle civilního řádu soudního jest rekurs vůbec vyloučen nebo jest vyloučen samostatný rekurs. Neplatí však v řízení před pracovními soudy předpis civilního řádu soudního, podle něhož není dovoleno napadati rekusem usnesení předsedy soudu a předsedy senátu, nebylo-li se dříve marně domáháno odpomoci u sborového soudu (§ 516 c. ř. s.). Použití tohoto předpisu v řízení před pracovními soudy je vyloučeno doslovně zákona (§ 36 (1)) a zvláštním složením pracovního soudu. O *přípustnosti rekursu* na nejvyšší soud proti usnesením soudu II. stolice se zákon nezmiňuje.

Jest i tu jako podle civilního řádu soudního rozeznávati usnesení soudu II. stolice jako soudu rekursního a usnesení soudu II. stolice jako soudu odvolacího.

O rekusech rozhoduje krajský soud jako soud rekursní s konečnou platností (§ 36 (2) zákona). Jest tudíž proti usnesením soudu II. stolice jako soudu rekursního dovolací rekurs na nejvyšší soud vůbec vyloučen.

Pochybné jest, zda a v jakém rozsahu jest přípustný rekurs proti usnesením soudu II. stolice jako soudu odvolacího. Zákon nemá o tom ustanovení. Z toho vyplývá, že rekurs proti těmto usnesením bylo by lze zásadně přípustiti jen v obmezené míře, ve které jest přípustný podle civilního řádu soudního. Toto stanovisko nelze ovšem odůvodniti ustanovením zákona (§ 36 (2)), podle něhož o rekursním řízení platí jinak ustanovení civilního řádu soudního, poněvadž civilní řád soudní rozeskupuje ustanovení o rekursu v ustanovení o přípustnosti rekursu (§§ 514 až 519 c. ř. s.), o tom, jak se rekurs podává (§§ 520 až 525 c. ř. s.), a o řízení u rekursního soudu (§ 526 až 528 c. ř. s.), takže jen tato ustanovení platí i v řízení před pracovními soudy, nikoli též ustanovení první a druhé skupiny, najmě z druhé skupiny ustanovení § 519 c. ř. s. Použitelnost tohoto ustanovení i v řízení před pracovními soudy bylo by lze odůvodniti jen povšechným předpisem zákona (§ 19), podle něhož, pokud v zákoně o pracovních soudech nejsou obsažena ustanovení zvláštní, platí v řízení před pracovními soudy předpisy o řízení před okresními soudy ve věcech sporných. Ovšem bude

uvážiti přípustnost a povahu usnesení odvolacího soudu za odvolacího řízení, zejména hledíc ku přípustnosti novot v odvolacím řízení podle zákona o soudech pracovních.

O rekursní lhůtě a o způsobu podání rekursu platí obdobně ustanovení (§ 29 zákona) o odvolací lhůtě a o podání odvolání.

D. Kromě řádných opravných prostředků zná civilní řád soudní dvojí mimořádný právní prostředek, totiž žalobu o zmatečnost a žalobu o obnovu. V řízení před živnostenskými soudy byl ten i onen právní prostředek zákonem (§ 32 zákona o živnostenských soudech) výslovně vyloučen. Toto ustanovení nebylo zákonem o pracovních soudech převzato. Stalo se tak úmyslně a připouští se proto, jakž zdůrazněno v motivech k zákonu, žaloba o zmatečnost a žaloba o obnovu za podmínek civilního řádu soudního i v řízení před pracovními soudy. Při žalobě o obnovu jest mítí na zřeteli, že jí nebude třeba proti rozsudku pracovního soudu, jest-li strana s to, by nového skutkového a důkazního přednesu použila v řízení odvolacím.

Věcný seznam abecední.

Číslice znamenají stránky.

- Advokáti:** pokud vyloučeno zastupování jimi 47, nucené zastupování jen v řízení dovolacím 47, nikoliv i v řízení odvolacím 57, zvláštní sazby odměn 47, 48.
- Bagatelní věci:** viz *nepatrné věci*.
- Dohoda o příslušnosti:** před pracovními soudy vyloučena 33, pokud přípustna v pracovních sporech projednávaných před okresními soudy 33, 34.
- Doručení:** rozsudku 52, rozhodnutí odvolacího soudu 57.
- Dovolací odpověď:** 59.
— soud: 7, obsazení jeho 22.
— rekurs: viz *rekurs dovolací*.
- Dovolání:** lhůta 53, 58, pokud jest přípustné 57, 58, důvody dovolací 58, nepřípustnost novot 58, odmítnutí opožděného nebo nepřipustného dovolání prvním soudem 58, formálně vadné dovolání 58, dovolací odpověď 59, předložení spisů 59, rozhodnutí nejvyšším soudem v neveřejném sezení 59, rozsah a způsob rozhodnutí 59, 60.
- Exekuce:** povoluje a vykonává (uhražovací i zajišťovací) řádný soud 25.
- Hlasování:** 45, 46.
- Hodnota předmětu sporu:** ocenění v rozsudku 52, 53.
- Hromadné spory:** smírné odklizení pracovním soudem 38—42, strany hromadných sporů 39, 40.
- Chudá strana:** pokud má nárok na zřízení advokáta 47.
- Jednací protokol:** 51.
- Kárné tresty:** přísedících 15.
- Kolektivní smlouva a příslušnost pracov. soudu** 31, 32.
- Kompetenční konflikty:** viz *spory o příslušnost*.
- Konflikty kompetenční:** viz *spory o příslušnost*.
- Lhůta odvolací (dovolací, rekursní):** viz *odvolání (dovolání, rekurs)*.
- Mimořádná působnost pracovních soudů:** viz *působnost*.
- Místní příslušnost:** 32, 33.
- Mzda:** spory 28.
- Náhradníci přísedících:** viz *prísedící*.
- Nájemné z bytů:** spory 29, 30.
- Náměstek předsedy pracovního soudu:** viz *předseda pracovního soudu*.

- Námítky:** přípustné při prvním roku 48, 49.
- Návrhy:** v otázkách týkajících se poměru pracovního, služebního nebo učebního 42, 43.
- Nepatrné věci:** přípustnost odvolání 8, způsob rozhodnutí odvolacího soudu 8, 9, 55, 56, nepřípustnost dovolání 9, 57.
- Novoty v opravném řízení:** nepřípustné v rekursním řízení 35, v dovolacím řízení 58, v řízení před odvolacím soudem lze použít i takových nových okolností a nových průvodů, jež nebyly pojaty do odvolacího spisu (odvolacího sdělení) 54, 55.
- Obecní zřizenci:** spory ze služebních poměrů 26, 27.
- Obnova řízení:** žaloba o obnovu přípustná 62.
- Obsazení soudu:** první stolice 21, 22, odvolací a rekursního 22, dovolacího 22.
- Ocenění hodnoty předmětu sporu:** v rozsudku 52, 53.
- Odborné organizace:** ve smírčím řízení 40.
- Oddělení okresních soudů pro spory pracovní:** zřízení jich 6, rozdíl od samostatných pracovních soudů 6, administrativně jsou částkami okresního soudu, ve věcech výkonu soudní pravomoci a v poměru k ostatním oddělením okresního soudu jsou samostatnými soudy 6, obstarávání kancelářských prací 9, jinak viz *pracovní soudy*.
- Odměna:** příslušnost 28.
— sazby odměn za zastupování advokáty 47, 48.
- Odmítnutí členů:** pracovního soudu 20, 21.
- Odpor:** proti rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev 37, 38.
- Odpověď dovolací:** 59.
— žalobní: 48.
- Odročení přeličení:** 50, 51.
- Odvolací sdělení:** 54.
— soudy: 7, započítání činnosti 7, složení jich 7, obsazení soudu 22, složení soudu při rozhodování o odvoláních z rozsudků v bagatelních věcech 8, 9.
- Odvolání:** počátek běhu odvolací lhůty 52, lhůta 53, formální náležitosti 53, 54, věcný obsah 54, včasnost odvolání 54, odmítnutí prvním soudem 54, odvolací sdělení 54, předložení spisů a vyrozumění stran 55, doručení rozhodnutí odvolacího soudu 57.
ve věcech nepatrných: přípustnost 8, způsob rozhodnutí 8, 9, 55, 56.

- ve sporech o hodnotu vyšší než 300 Kč: způsob projednání 57, zastupování 57, změna žaloby 57.
- Ochrana nájemců a příslušnost pracovních soudů** 29, 30.
- Opravné prostředky:** poučení o nich 52, jinak viz *dovolání, odvolání, rekurs*.
— stolice: 7.
- Organizace odborové:** ve smírčím řízení 40.
- Podání přípravná:** viz *přípravná podání*.
- Podpůrné pokladny:** viz *pokladny podpůrné*.
- Pokladny podpůrné:** spory z příslušnosti k nim 29.
- Pokoutníci:** 46.
- Popsání zájemné vnesených svršků:** 30.
- Postup nároku:** a příslušnost 27.
- Posudky:** v otázkách, týkajících se poměru pracovního, služebního nebo učebního 42, 43.
- Poučení:** o opravných prostředcích 52.
- Pozůstalost:** neujatá a příslušnost 27, odevzdání její a příslušnost 27.
- Pracovní soudy:** zřízení jich 5, zahájení činnosti 5, rozdíl od oddělení pro spory pracovní 6, vnitřní zařízení 7, složení jich 7—9, projednání a rozhodnutí sporů jen předsedou (jeho náměstkem) 8, úřadování 10, rozvrh práce 10, vyloučení a odmítnutí členů 20, 21, obsazení soudu 21, 22, stálá oddělení 23, řízení před nimi 45, *oddělení okresních soudů pro spory pracovní viz tamže, přisedící viz tamže*.
— výbor: sestavení 10, 11, slyšení jeho 20, 23.
- Pravidelná působnost:** pracovních soudů viz *příslušnost*.
- Právo chudých:** viz *chudá strana*.
- Prorogace:** viz *dohoda o příslušnosti*.
- Prostředky opravné:** viz *opravné prostředky*.
- Protokol:** jednacím 51, o ústně podaném odvolání 54.
- Provise:** příslušnost pracovních soudů 28.
- První rok:** není obligatorní 48, předmět jeho 48, rozhodnutí při něm 48, 49.
- Předseda pracovního soudu:** ustanovení 10, práva a povinnosti 10.
- Přeličení:** příprava jeho 50, odročení 50, 51, vzdání se účasti přisedících 51, průběh přeličení 51.
- Převzetí závazku a příslušnost** 27.
- Příprava přeličení:** 50.
- Přípravná podání:** přípustnost 49, obsah 50.

Přípustnost *dovolání, odvolání* atd. viz *dovolání, odvolání* atd.

Přísedící pracovních soudů (odvolacích soudů): počet jejich 11, 12, jmenování jich 11—13, způsobilost k úřadu 13, 14, povinnost volbu přijati a v úřadě po funkční období setrvati 14, 15, odmítnutí (vzdání se) úřadu 15, listina o jmenování a slib 15, kárné tresty 15, funkční období a předčasné zbavení přísedícího úřadu 16, 17, vzdání se úřadu 17, práva přísedících 17, 18, náhrada přísedícím 17, 18, ochrana přísedících ze skupiny zaměstnanců proti zaměstnavateli 18—20, propuštění zaměstnance — přísedícího a jeho žaloba proti zaměstnavateli 19, pořadí, podle něhož jest povolávati přísedící k jednotlivým zasedáním 22—24, přeličení bez jejich účasti 51.

Příslušnost pracovních soudů:

věcná 25—32, všeobecné předpoklady věcné příslušnosti 27—28, jednotlivé spory uvedené v zákoně příkladno 28—31, žaloba zaměstnance—přísedícího proti zaměstnavateli, jenž ho propustil proto, že výkonem své funkce zanedbává zaměstnání, nebo proto, že určitým způsobem svou funkci vykonává 19, pokud sem spadají spory ze služebních poměrů samosprávných zaměstnanců v zemi české a moravskoslezské 26, 27.

vyločení příslušnosti na prospěch soudů okresních 31, na prospěch orgánů vytvořených podle zákonů o závodních a revírních radách hornických, o hornických soudech rozhodčích a o závodních výborech 31, ve sporech, vyřízených rozhodčími soudy živnostenských společenstev 31, ve prospěch rozhodců 31, 32, není povolán povolovati ani vykonávati exekuci (uhraňovací ani zajišťovací) 25, povolovati ani vykonávati zájemné popsání vnesených svršků 30, ani rozhodovati spory proti sociálně pojišťovacím ústavům nebo podpůrným pokladnám 29,

místní příslušnost 32, 33, pro smírčí řízení 41, uvažování příslušnosti soudem 33—37, pokud jest vyloučena dohoda o příslušnosti 33, 34, zkoumání příslušnosti pracovním soudem 34, odvolací soud má dbáti v úřadu zmatečnosti, že bylo pracovním soudem rozhodnuto o věci, která nenáleží před pracovní soudy 36, není zmatečností, že pracovní soud nebyl místně příslušný ani že byl věcně nepřislušný 36, spory o při-

slušnost mezi řádnými soudy a soudy pracovními 36, 37, zachování soukromoprávních následků spojených s podáním žaloby 37.

Působnost pracovních soudů mimořádná: odpor proti rozhodnutím rozhodčích výborů živnostenských společenstev 37, 38, smírné odklizení hromadných sporů 38—42, posudky a návrhy v otázkách, týkajících se poměru pracovního, služebního nebo učebního 42, 43.

pravidelná: viz *příslušnost*.

Rekurs: lhůta 62, podání 62, zákaz novot 35, přípustnost 60, 61, napaden-li jen výrok o útratách 60, nepřipustný proti usnesení odvolacího soudu ve věcech bagatelních 9. dovolací: vyloučen proti usnesením rekursního soudu 61, pokud přípustný proti usnesením odvolacího soudu 61, 62.

Rekursní soud: 7, započetí činnosti 7, obsazení soudu 22.

Rok první viz *první rok*.

Rozhodci a příslušnost pracovních soudů 31, 32.

Rozhodčí výbory živnostenských společenstev viz *společenstva živnostenská*.

Rozsudek: prohlášení 51, 52, písemné vydání 52, doručení 52, poučení o opravných prostředcích 52, účinnost proti stranám 52, ocenění hodnoty předmětu sporu 52, 53.

Rozvrh práce u pracovních soudů 10.

Řízení: před pracovními soudy 45 a násl., před odvolacími soudy 55—57, před dovolacím soudem 59, 60.

Samosprávní úředníci: spory ze služebních poměrů 26.

Samostatné pracovní soudy viz *pracovní soudy*.

Sazby odměn: za zastupování advokáty 47, 48.

Sdělení odvolací: 54.

Smír: ve sporu 48.

Smírné odklizení hromadných sporů 38 a násl., příslušnost 41, zahájení 41, jednání 41, účinnost smíru 41, 42, účinek smíru 42.

Sociálně-pojišťovací ústavy: spory z příslušnosti k nim 29.

Soudy pracovní: viz *pracovní soudy*.

— živnostenské: viz *živnostenské soudy*.

Společenstva živnostenská: ve sporech vyřízených rozhodčími výbory vyloučena příslušnost pracovních soudů 31, odpor proti rozhodnutím rozhodčích výborů 37, 38.

Společně převzatá práce: spory o nároky z ní 30.

- Spory o příslušnost: mezi řádnými soudy a soudy pracovními 36, 37.
- Tarif: advokátní 47, 48.
- Tresty kárné: přisedících 15.
- Úředníci samosprávní: spory ze služebních poměrů 26.
- Ústavy sociálně-pojišťovací: spory z příslušnosti k nim 29.
- Útraty: rekurs, napaden-li rozsudek jen ve výroku o útratách 60.
- Uvažování příslušnosti: soudem viz *příslušnost*.
- Výbor pracovní: viz *pracovní výbor*.
- rozhodčí živnostenských společenstev viz *společenstva živnostenská*.
- Vyklizení z bytu: spory 29, 30.
- Vyloučení členů pracovního soudu 20.
- příslušnosti pracovních soudů viz *příslušnost pracovních soudů*.
- Výpověď z bytu: spory 29, 30.
- Zahájení činnosti pracovních soudů 5.
- Zájemné popsání vnesených svršků 30.
- Zákonní zástupci stran 46.
- Zástupci stran 46—48.
- Zmatečnost: účastnil-li se rozhodnutí člen pracovního soudu, který byl podle zákona vyloučen anebo jehož odmítnutí bylo soudem uznáno za odůvodněné 21, není zmatečností, že pracovní soud nebyl místně příslušný ani že byl věcně nepřislušný 36, odvolací soud má dbáti z úřadu zmatečnosti, že bylo pracovním soudem rozhodnuto o věci, která nenáleží před soudy pracovní 36, žaloba o zmatečnost přípustna 62.
- Změna žaloby: v odvolacím řízení 57.
- Zřízení obecní: spory ze služebních poměrů 26, 27.
- Žaloba: zachování soukromoprávních následků, spojených s podáním žaloby 37, změna v odvolacím řízení 57.
- o obnovu: přípustna 62.
- o zmatečnost: přípustna 62.
- Žalobní odpověď: 48.
- Živnostenské soudy: příslušnost 1, přeměna na samostatné pracovní soudy 5.
- Živnostenská společenstva: viz *společenstva živnostenská*.